

Vigred

ŽENSKI LIST
1939

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Pražakova 8. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Pražakova 8. Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 4034. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. — Za tiskarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Pražakova, 8.

VSEBINA: Iz groba v nebesa (F. Neubauer). — Večerni razgovor (I. Kirm). — Kam greš, dekle slovensko? (J. Šmit). — Dve kroni (M. Seemann-A. Lebar). — Umetnikov Umetnik ... (M. A.). — Mladinski dnevi v Mariбору. — Kruh in vino (V. Skuhala). — Umrla si zame ... († Draga - Beloglavec). — Naše žene v Ameriki. — Črtice iz mojega dnevnika (Marinka). — Sinoči (Marinka). — Srečanje (J. Borštnar). — Pripovedka (Fr. Z.). — Izobraženo dekle (Gerely - Mastnak). — Sv. Sabina (Fr. Z.). — Deklica na tuje gre ... — Iz naših krogov. — V naših domovih. — Dobre knjige.

Največji slovenski pupilarno varni zavod

Mestna hranilnica ljubljanska

Stanje vlog preko Din 420,000.000.—

Lastne rezerve nad Din 26,000.000.—

Dovoljuje posojila proti vknjižbi.

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

Vigred

LETO XVII.

LJUBLJANA, 1. AVGUSTA

ŠTEV. 8.

Franjo Neubauer:

Iz groba v nebesa

Odpert je grob Marijin,
apostol gleda vanj:
mar se je prebudila
iz težkih smrtnih sanj?!

Telesa več ni v grobu,
le rož je vonj in čar,
mar živa je resnica,
ni zloba le prevar?

Apostol, glej v višave:
Odperto je nebo
in angeli Marijo
neso in ji pojo:

*»Pozdravljena bodi,
Kraljica nam Ti,
naj v grobnem Ti mraku
telo ne strohni!*

*Gospod, ki pred Tabo
iz groba je vstal,
služabnike nas je
po Tebe poslal.*

*Za Tebe je prestol
pripravljen blesteč,
od Sina ne ločiš
nikoli se več.«*

Utihnejo glasovi,
nebeški raj žari,
za Materjo strmijo
apostolu oči!

Večerni razgovor

Sedela je pri oknu in zrla na ulico. . . Tiho brez hrupa so odmevali v julijski večer koraki, kot da se po cesti sprehaja sama tiha ljubezen — molčeče razodetje src. — Temnordeče primule so ovirale prosti pogled in cvetoča fuksija se je ponižno sklanjala še čez cvetni lonček, poslušala je utripe mladega deklinškega srca, ta večer tako samotnega in polnega grenkosti. . .

Godba doni od nekje! — Ah, le komu je večer lep ob šumu plošč; je li pač kdo, ki ne ljubi skrivnostnih večernih ur, zastrtih v blagodejen mir sladkega pokoja, ko ti duša še zadnjič ta dan zaznamuje vse lepe doživljaje in tudi nelepih ne prezre!

Dan! potekel je. — Delo! V njem pač najdem odpočitek, tudi srcu, oh, tudi duša utihne, ko kaplja s čela znoj, iz oči solza — a moraš molčati in skrivoma potegneš z roko preko oči. . . . Tvoja ura mora biti samotna, v popolni temi naj se dviga križ, na katerem vidiš razpeto sebe — križ, kamor se zaletava burja in nalivi, strele in ga pretresa grom, a sama moraš, duša, stati v grenki uri razočaranja in brezdomstva! Le Križani se s križa nate ozira.

In danes? — Kako sem hodila moje kalvarijsko pot? — Utrujena, brez volje sem se oprijela dela, prav do zdaj sem delala . . . in mislila . . . Zakaj so tekle solze? — Saj ljubeče je zrla mamica name, ona, ki ne sme videti svojega otroka z zagonetnimi solznimi očmi!

Solze! Le ti, Kristus, veš, le Tebe so iskale moje oči in — našle! Našle Te pravtako revnega, zaničevanega, zapuščenega. Tudi Ti si bil sam na Golgoti. A jaz! — Imam jih, v mojem srcu so, a jaz — v njihovem . . . ker nosim prav to dušo! Tebi, Gospod, je znano. Imam tudi telo, ki potrebuje opore — a gledam Te lačnega sredi bogatinov in za Tvojo obleko so žrebali. Vse si dal za druge — slika moje duše pa je drugačna. Prečuteča sem, preveč imam srca, premalo odmeva. Gospod, ti veš! kako sem nocoj hodila po pokopališču, stala pri sveži, še prazni gomili in zrla v globino, imela sem solze v očeh, prav iz duše. Lepo bo počivati globoko v osrčju zemlje, čeprav bo noč in tesnoba, tema bo, a mir bo v njej. — Vesela sem prestopila domači prag, pritisnila na kljuko, v trenutku žalostna, potrta: ker ljubim dom. . .

O da, v ljubezni je vedno trpljenje, čim čistejše je, tembolj boleče! Ali ni tako, Gospod? A ti si jo posvetil. — Ljubezen moje duše išče potov v krogu svojih dragih, a je že iščoča zavrjnena. Ljubezen — sovraštvo . . .

Ne! Saj v meni vre ljubezen, ki bo kot tiha neizgovorjena ljubezen nekdanj spremenjena v dejanje. . .

Ure teko . . . še mnogo moram razmišljati. — Gospod, in nanj sem mislila. Oprosti, saj zrem le njegovo dušo in to tem bolj, čim slabotnejša postaja moja notranjost. Nebesa so v tej duši in kako nebesa ljubim! Če

bi našla nebesa v svojih očeh, o konec bi bilo prav kmalu iskanju in hrepenenju. — Kaj hočem, če imam srce, ki pa ne sme vladati duši, ki je samo Tvoja, Gospod!

Zaključujem dan in prosti večer z mislijo: vedno naprej, naprej proti lesketajočim se ciljem, vedno globlje v tajinstveno svetost življenja, ki je vse ožarjeno z ljubeznijo in skrivnostmi dekliških lepot.

»Daj mi, Gospod, svoj blagoslov, da poletim in rešim tisočim dekliškim dušam življenje, da prav njim zasije nova sreča mladosti, belih potov v svetost lastnih in tujih življenj . . .«

Jože Šmit:

KAM GREŠ, DEKLE SLOVENSKO?

Slovenska dekleta
si prte vezejo,
slovenska dekleta
si cule vežejo:
v daljne kraje odhajajo,
redko nazaj prihajajo.

O, včasih bilo ni tako!

Včasih ste trgale lan,
ga sušile,
ga trle jesenski dan;
zimske večere kolovrat je krajšal,
zvok vaših pesmi jih slajšal . . .

In platno ste tkale,
ga prale,
belile,
krojile;
ko pa je polna bila
skrinja široka blaga,
prišli so snubci,
prijazni kupci,
z njimi svatba,
z njo ples . . .
in življenje . . .

Dobre družine
iz domovine
zdrave,

dajale so krepke ljudi,
ljudi iz narave,
ljudi za srce in oči . . .

In današnje dni?

Slovenska dekleta
beže v mesta zakleta,
nazaj jih več ni . . .

Tam delajo, delajo,
mlade moči porablajo,
izgubljajo mir srca,
izgubljajo tudi — Boga.

Njih lica pa umirajo,
njih srca se zapirajo
matere klicu;
njih oči izgubljajo
slovenski sijaj,
njih usta poljubljajo
tuje ljudi,
tuj kraj . . .

In če se kdaj vrnejo,
pridejo z žalostnimi očmi,
usti izžetimi,
cvetovi odvzetimi,
prsi vdrtimi,
nadami strtimi . . .

Vse polne trpljenja
in site življenja
legajo v rane grobove.

Ali ni to žalosten vstop v čase nove,
v čase napredka
in pridobitev!

Mar ni to klonitev
človeka
iz zdravega veka,
ko se je zemlje držal domače,
njenih vrtov
in užival od njenih sadov,
ki jih je v znoju pridobil?

Če bi se vsakdo v to misel poglobil,
ali bi mogel še zapustiti
domači kraj
in se ne bi vprašal, zakaj,
čemu vse to?

Mar ne sameva zemlja
in njeni zakladi?
Mi pa bi radi
jih v mestu našli!

Dekle, kam si se zagledalo?
Kaj, blesk zlata,
in svit srebra,
nakit ti je oči prevzel!

Kaj ne veš,
da nakit najlepši
so tvoja lica

v soncu ožarjena,
da čez tvoje oči,
če čiste so, nikjer lepote ni!

Mar krilo,
ki naredilo
si samo ga v zimskih večerih,
belilo ga v julijskem soncu,
se ne prilaga tvojemu stasu?

Gledal sem sliko
iz starih dni,
sliko ljudi,
ki so z zemljo živeli . . .

In videl sem brhke mladenke,
bile so Slovenke,
v krilih belih;
na njih obrazih veselih
opazil sem nekaj,
kar mi v dušo je seglo
in sem si takih zaželel deklet.

Mar ni najlepši cvet,
dokler z dežjem mu sonce
uspešno daje rast?

Si kdaj že presadil
cvetico
in ti je drugi dan
povesila glavico,
da si zajokal:
kaj sem ji šel življenje ukrast!

Marg. Seemann - A. Lebar:

DVE KRONI

(Nadaljevanje.)

Na vseh oltarjih gore sveče in v ozadju je videti za jaslicami rdeča okenca mesta Betlehem. Orgle pojo, kakor bi bilo sto angelov ob njih, vesele božične pesmi odmevajo po župni cerkvi. Spredaj pri oltarju pa je gospod kaplan in poleg njega — Jožek. Zdajle je pozvonil z zvončkom.

O, kako je lep! In vsi ljudje ga ubogajo: vsi so se spustili na kolena. Marija bi najraje obstala, pa prav njemu na kljub! Pa bi jo mati lahko videla ali oče s kora. Prisiljeno se spusti na kolena, toda njeno še tako mlado srce ne kleči. Zdaj vsi gledajo na Jožka! Razpraskala bi ga od jeze, kakor mačka! Naj le pridejo vsi ti ljudje gledat, kako ga bo doma ugnala!

Svoje nevoščljivosti ne more skriti. Ko se vračajo, njen strupen jezik ne more mirovati: »Zvončkati je pa Šobrov Franci lepše znal!«

Deklica, deklica, kako hudobna je tvoja roka, ki hoče lastnemu bratu razbiti to nedolžno veselje!

Za njo hodita Marjanca in Anže.

»Ali te ni sram, Marija, učiteljeva si, pa si tako nevoščljiva!«

»Nikogar nič ne briga, ki ni naš,« mu zabrusi nazaj.

»Taka mala nevoščljivka!«

»Raje lepa nevoščljivka, kot pa grd hlapec!« in še strupen pogled iz črnih oči in že je odbrzela čisto v sprednje vrste, kjer se smeje in izkazuje v zimskem plašču, ki ve, da ji tako dobro stoji.

»Ali tudi tebe tako-le ozmerja?«

»Ne, Anže; pa jaz je tudi ne zmerjam z nevoščljivko, kakor ti.«

»Danes še majhna, kmalu pa velika, le verjemi mi, Marjanca!«

»To pa že rada verjamem. Pa menda nisi zato prišel v cerkev, da boš o tem razmišljal in tudi mati ne sme o tem nič vedeti, ker se že toliko žalosti radi nje.«

»Imaš prav; saj ti imam res nekaj važnega povedati: Danes imam prvi zasluženi denar, ki ga nesem v hranilnico. Veš, gospodar me kar dobro plača, zdi se mi, da bi ne šel v drugo službo.«

»Kaj misliš stran?« in v modrih očeh se pokaže strah.

»Kam neki!« Zdaj, ko imam zemljo in konje in vse stroje dobro poznam. In —« to ni najvažnejše, toda tega ne reče. Marjanca pa sama čuti in že jo oblije rdečica.

»Dobro plača, Marjanca; v desetih letih bo že lep kupček v hranilnici; mislim, da bo potem zadostovalo.«

Zdaj je pa zardela, kakor mak.

Tako dobra sta si, pa še nista nikoli z besedico govorila o tem; morebiti je prav zato tako lepo . . .

Saj vemo, da metuljček izgubi svojo lepo barvo, če ga primemo v roko.

In pa lesketajoča zimska pokrajina, ali ni toliko časa najlepša, dokler nihče ne hodi po njej?

In pa mlada ljubezen, ki kakor rosen popek raste v mladem jutru in se še ni njegove nežnosti dotaknila toplota dneva. Ali ni tedaj in tak najlepši?

Marsikdo je moral že opaziti na sanjavih deklčinih očeh, na veseli resnosti fantovi. Na njuni tihi zadovoljnosti.

Tudi Stane ima odprte oči in toplo srce. In sredi njegovega srca je Marjanca. Najprej je hotel Anžetu povedati: »Veš, Marjanca je moja; rad sem jo imel pred teboj. In nekoč sem veliko trpel zaradi nje.«

Toda, ali je že kdaj šla ž njim čez polje? Ali jo je on kdaj tolažil, ko je Peter odšel v mesto? Njegovemu pozdravu je vedno prijazno odzdravila z usti; Anžetu pa tudi z očmi in z vso dušo, ki je gledala iz njih.

Nekoč ji je odvzel trnjevo krono, ki je bila pripravljena zanjo, a tega ona prav nič ne ve. Spletel ji je venec iz pomladnega cvetja, a ni nihče za to vedel. Zdaj se spleta venec prve moške odpovedi. Tega pa si bo sam zavil okoli srca, da tudi sedaj ne bo ničesar vedela.

Odslej njegova duša ni več kakor cvetoče mlado drevo, ki se nagiblje proti dekletu; trdo se drži in s krepkimi koreninami raste v sicer trdo zemljo, toda na globoko.

Nad očeta je že zrastel, Marica je otrok napram njemu.

Marica, kako zelo ga potrebuje, njegova mala sestra! Saj živi v zastrupljenem ozračju.

Kakor špijon je Stane za vsem na domu. Iz posebne sobe ne pusti nobenega časopisa, da ne pride dekletu v roke; včasih pa je Kopač sam, ki ji kaj podtakne in tedaj vesta oba, da Stane tega ne sme vedeti.

»Oče, ne puščaj Marice ob nedeljah nič več v točilnico in na kegljišče! Zdaj je že velika in ne spada več med tisto sodrgo, ki se tam zbira!«

»Moje stranke pusti pri miru in če jih ne moreš gledati, pa pojdi! Saj je drugih ljudi dovolj!«

»Ker se gosposko nosijo, misliš, da so tudi dobri? Če bi jih enkrat opazoval od prave strani, bi se tudi tebi zastudili.«

»Pusti stvari, ki te nič ne brigajo. In če znaš tako dobro pridigati, pa pojdi kaplanu pomagat! Saj že tako hodiš v njegovo šolo. Jaz sem s šestindvajsetimi leti kaj bolj pametnega počel. Ali naj Marico vtaknem v samostan, da je ne bo nobeden pogledal? Kdo naj pa potem streže. Ali naj vse sam? Prav dober sin si, res!«

»Ne, oče. Anžeta bom prašal; saj bo rad kaj zraven zaslužil.«

»Seveda, zopet naj denar stran mečem. Dobro mi svetuješ! To so pa res cvetovi in sadovi iz tvojega vrta. Ti seme, ti!«

»Oče —!« Hripav mu je bil glas, ko je izgovoril to besedo, užaljen in prevzet od notranjega odpora. »Misli kaj govoriš! Anžeta pa plačam jaz!«

»Ti? Iz česa pa?«

»Iz mojega denarja!«

Zdaj se je stari zdrznil; potuhnjeno je pogledal pastorka. Iz svojega? Torej mora le nekaj vedeti. Ali misli svojo dedščino? Prokleta sodrga! Če to ve?

Tega ne misli, če tudi za vse ve.

»Tvoj denar? Ali ni ta tudi moj?«

»Ne, imam še zlato uro, ki mi jo je dal stric za birmansko darilo; to bom prodal in bom imel denar, da lahko plačam Anžeta.«

Nič ne ve! Čemu strah?

»Naredi, kar hočeš; toda Marica ostane!«

»Dobro, če je ne pustiš; toda sama ne bo več!«

Prihodnjo nedeljo popoldne je že stal Anže v točilnici, natakal je in nosil pijačo na kegljišče,

Ves čas pa je mislil na Marjanco. Koliko raje bi bil zdaj pri njej v šoli! Toda Staneta ima rad in mu rad pomaga; seveda pa ne bo vzela ne ure, ne denarja, ki mu ga je obljubil.

»Beračija, salamenska!« se jezi Kopač. Najraje bi Anžeta spodil, pa je vendar pomislil, da je županov hlapec, ki se mu ni dobro zameriti. Saj bi lahko občinske seje prestavil k Malnarju, potem pa njemu uidejo še tisti kozarčki in četrtinke, ki jih takrat proda. Pa tudi Anže je močan, kakor medved, Bog ve, kako bi se pogledala, če bi le količkaj poskusil z njim?«

Staneta bi se v prvi vrsti rad znebil, pa ne gre prostovoljno. Da bi ga spodil, pa ne kaže. Smrkovec menda le nekaj ve o svojem delu po materi. In če bi zahteval svoj del, bi moral prodati, da bi ga izplačal.

Ne kaže drugega, kakor molčati in čakati!

Stane pa dela svoje načrte: Ko bo Marica končala šolo, mora z doma! Bolje v tujini pri poštenih ljudeh, kakor doma v vedni nevarnosti.

Da bi le tista jara gospoda s kolodvora in s pošte ne zahajala sem! A ta dva ne bosta starega tako hitro pustila.

Na Marjanco pa ne sme več misliti! Saj si ne more nikjer kupiti, da bi si ustvaril svoj dom, ne da bi starega in Marjanco pognal od hiše.

»Tvoja prva skrb bodi otrok . . . in če le moreš, potrpi doma, da se oče popolnoma ne pogrezne!« Tako mu je naročala mati pred smrtjo.

Če se sploh izplača pri takem očetu in pri takem domu?

»Ne obračunavaj z nobenim človeškim življenjem, dokler Bog ne napravi svojih računov! In nihče izmed nas ne more obsojati kogarkoli, ker mu ne vidi v srce. In mnogi najdejo Boga šele ob smrti.«

Da, Pavel Trdina še misli na svoje besede; spominja se pa še tudi, kar ti je nekoč rekel: »Zavora sem na Kopačevem vozu.«

Le tega ne ve, kako velik je, ko vrši to dolžnost.

In če ima še sploh smisel?

Nič dobrega se ne zgodi na svetu, da ne bi tudi posejalo svoje seme. Kdaj bo skalilo in zrastle, tega pa nihče ne ve; da pa bo zrastle in prineslo tudi sadove, pa je stara resnica, je del naše vere.

Steber si, Stane, streho držiš nad hišo! Ki bi se porušila, če bi te ne bilo! — Stane, ali zdaj še vprašaš, če ima smisel? . . .

* * *

Z delniške šole visi črna zastava. Vsa okna so zaprta, sobe prazne. Veter piha iz Zasavja in dviga zastavo, da se spenja prav do zvonika, kakor da hoče še in še pripovedovati: »Korbar je mrtev, ali še ne veste?«

Pred tremi dnevi je še igral na koru, danes že leži komaj deset korakov od svoje šole za pokopališkim zidom, kjer stoje nagrobni križi v vrsti.

Reka je to leto še prav posebno narasla. Korbar je peljal otroke iz šole, da si ogledajo povodenj prav od blizu. »Ne se spenjati po bregu, ker drsi, da mi še kdo v vodo ne pade!« je ukazal. Vsi otroci so ubogali, le ena

učenka ne. Zdela si je nekaj več, ker že v par tednih zapusti šolo, pa naj bi ne bila nekoliko samostojna? — »Nikar, Marica,« jo je svaril Jožek; pa se je le smejala, kaj bo ta desetleten dečko, ona pa že skoro štirinajst, da ji že šola skoro ni več mar!

Nihče ne ve, kako je bilo — le naenkrat krik in v umazani vodi se je razpelo svetlomodro krilce Kopačeve Marice.

Štiri in dvajset parov oči je zastrmelo v umazano vodo.

Korbar je prebledel. V vodi otrok, ki je bil njemu izročен v varstvo! Ne more stati in držati križem rok! Pa kako mu pomagati? V hipu zagleda drog za obešanje perila —

»Drog držite do vode, ko bom Marico prijel, se ga bom oprijel in vi boste vsi vlekli! Pa ne smete izpustiti, da ne utoneva oba!«

Suknjič je vrgel od sebe in skočil v vodo. Z močnimi rokami je rezal umazano vodo, ki divja in divja. V hrbet mu zanaša polena, izravana drevesa, ki ga z vejami opletajo po obrazu. Pa že jo je prijel in se obrnil k bregu. Daleč ga je zanesla voda navzdol; dečki hite z drogom do njega. Že so mu ga podali, že se je prijel zanj. Vsi zaripli v obraz drže in vlečejo.

Korbar je pregledal položaj. Na mestu, kjer je prej zdrsnila Marica, stoji Jožek. »Bog ga varuj —!«

Zataknil je Maričino obleko na drog, da se ne izmuzne iz rok, sam se je oprijel vrbovih vej, da bi otroci ne opešali prezgodaj. »Držite, še malo!« Nezavestno, vso premraženo so Marico privlekli do vrha, zdaj prodiren krik:

»Očka, očka!«

In že je izginil v vodi. Njegove moči niso vzdržale, da bi se rešil. Videl je, da otrokom pešajo moči, zato je ukazoval le za dekletce, sam pa se ni upal oprijeti droga, ker bi otroške moči ne vzdržale. In prvi, ki bi zdrknil po bregu, bi bil njegov Jožek.

Še je videl, kako so sprejeli Marico na varno, a zase je vedel, da ga ne bo nihče rešil.

Voda je grgrala okoli njega, spodnašala mu noge, — rumenorjavo umazana je, »Oh le umreti ne, moj Bog! —«

»Živeti hočem, moram, ljubi Bog, saj imam ženo in dva otroke! Ne daj, da utonem jaz, ko sem rešil otroka!«

Toda, ali naj se oprime droga in potegne v vodo ne le enega, — vse in tudi Jožka in Marijo, saj vsi drže in vlečejo za drog — on pa naj živi?

»Ne, o Bog, tega ne smem! Tebi izročam svojo dušo! Varuj ženo in otroka, ti jim bodi oče!« Njegove oči gore v grozi, v trpljenju... Še en pogled na otroke, ki se sklanjajo nad nezavestno Marico — potem ga potegne s seboj bruno, ki ga je pravkar privalila voda s seboj —

Kakor v megli se mu zdi vse okoli njega. Voda grgra in šumi — zdi se mu, da sliši glas zvona. To je bil obupen krik otrok, ki so videli, da je zginil pod vodo. Potem pa je vse tiho okoli njega, svečano tiho; naenkrat svetlo in jasno — in Korbar ve: Glej, to je božji obraz v večnosti...

Dva dečka tečeta kriče in jokaje v vas. Na poti srečata Staneta; z njim hitita nazaj k reki. Tako vzame brat sestrico v naročje, da jo ponese domov. Težko mu je pri srcu — težje, kakor pa breme na njegovih rokah.

Ob bregu pa teče Jožek; spotika se ob kamenje, pada, toda svojega pogleda ne odtrga od bele točke tam sredi umazane vode. Včasih se zadene les ali močan val ob njo, da se dvigne roka. Tedaj zakriči Jožek v bolečinah: »Očka, očka!«

Pa zopet teče dalje. Pride do Poljanice. Tam pa se zgrudi.

Odnos ga v najbližjo hišo. Pa tudi mrtvec noče dalje, kakor da hoče ostati v bližini svojega otroka: v grmovju se zatakne njegova obleka, da obvisi.

Nekdo izmed Poljancev je skočil na konja, da ponese žalostne novice v Delnice.

Ženske se križajo, moški molče; vse je zbegano.

Brez glasu se je sesedla Korbarica. Solza ni, teko na znotraj in so bolj vroče, kakor pravi ogenj, ko ji žgo v dušo.

Ko je sonce krvavordeče zahajalo, je hodil Korbar svojo zadnjo pot do doma; počasi sta vozila konja. Za tem vozom še zapravljiček z dvema kmetoma, ki držita zbeganega otroka, Jožka.

Vse je tiho, kakor, da se je ustavil svet v svojem teku. Vas je prazna. Za pelargonijami na oknih slone možje in žene in jokajo, jokajo... Nobenega kralja ali cesarja niso tako odkritosrčno objokovali, kakor Korbarja, ki je bil ves njihov. Ljubili so ga kot junaka, ki je rešil otroka, ljubijo ga, mučenika, ki je dal svoje življenje za tiste, ki so mu izročeni. Žrtev dolžnosti in poklica!

Zdaj že leži tam na pokopališču poleg starega Lovrenca in stare Barbe. Toda ni umrl! Dokler bodo stale Delnice, bo živel njegov spomin!

* * *

Par tednov je prešlo za to skupno bolečino; zdi se, da so se začele tu pa tam že celiti rane.

Tiho hodijo Delničarji mimo Korbarice; nihče je noče spomniti težke izgube.

Zdi se, da ne vidi in ne sliši več. In kadar govori, ne govori z usti, ampak z od bolečine izmaličenim obrazom in z velikimi žgočimi očmi.

Govori dan na dan eno in isto, pozablja, da ima otroke, ki potrebujejo tudi drugačne govorice.

Vsa bleda in trudna hodi okoli; nosi svojih pet in trideset let, kakor bi jih bilo devetdeset; v kostanjeve lase so se zapredle bele niti.

Če bi ne bilo otrok, bi legla in umrla.

Da bi le srca ne čutila — mir — mir! Da bi le ne bilo tisoč glasov, ki se oglašajo vsako noč, bi spala in se nikoli več vzbudila. Stran, stran od tod si želi, samo stran! Da bi našla kjerkoli na svetu prostorček, kjer bi ne bilo ničesar in nikogar! Prostorček tudi brez — Boga!

Korbarica, zbudi se vendar! V takih mračnih urah hodi sovražnik okoli in seje plevel v pšenico!

Trpljenje ji je vzelo vse veselje; pazi, da ti ne zaseje sovražnik strupenega semena tudi v dušo!

Jožek je še bolj tih in resen; s strahom opazuje mater, da jo včasih le zbudi iz njenega brezbrizja.

Marija je mnogo, mnogo jokala; pa se je že potolažila in kar zadovoljno gladi svoje novo krilce, prvo črno.

Pet dni je bil Korbar v grobu, pa je Marica že vstala; samo prehladila se je.

Kopač se je resnično prestrašil, ko je prinesel Stane vsega mokrega in nezavestnega otroka domov; prav nič pa se ni začudil, da je Korbar žrtvoval življenje za njegovega otroka. In ko je Marica vstala in Korbarica ni zahtevala nikake odškodnine, se je pomiril. Čez par dni je že lahko mislil da bo pokojnina lepa in kje bo pač stanovala, ko pride nov učitelj. Saj ni nikjer stanovanja v Delnicah.

Župan je vložil prošnjo, za novega učitelja, da bi pouk preveč ne trpel. V desetih dneh je prišel nadomestni učitelj, ki je dobil začasno stanovanje v župnišču. Čez tri mesece se mora izseliti učiteljeva vdova iz šolskega stanovanja, tako je bilo napisano v uradnem dopisu.

Tri mesece!

Marjanca je že dolgo mislila na to. Torej bo že drugič brez strehe in brez doma. Pa ne gre toliko zanjo, kakor za mater in oba otroka.

Kopač pa računa: V Delnicah ni stanovanja! Ena, edina hišica je prazna, stara Barbina hišica in ta je — njegova! Seveda ga bodo prisilili, da jo sprejme na stanovanje, toda ona sama ga mora prositi! To za kazen za tistega »lumpa«, ki mu ga je nekoč poklonila. In on bo zahteval, da sme v svojo hišo prihajati in odhajati, kadar se njemu zdi. Tako jo bo kaznoval za vse njene žaljivke od nekdej. — — —

»Mati, od šolske oblasti je prišlo pismo, da se moramo za prihodnjega prvega izseliti,« poroča Marjanca.

Korbarica ni hotela na to misliti; zdaj pa je tu in jo je prijelo prav za vrat. Zdaj se je zdramila.

»Zdaj pa še to! Moj Bog, ali je to tvoj blagoslov? Ali nisva bila s Šimnom dobra in poštena? Od Kopača pa ne pride drugega kot nesreča za nesrečo in prekletstvo za prekletstvom na nas — le zakaj?

Naj nas ven vržejo, saj je že vseeno. Več nesreče in revščine že ne more priti name, kakor me je zadela. Potem pa grob tam na pokopališču poleg Šimna — čemu naj še skrbim za streho nad sabo?«

»Mati, moramo dobiti stanovanje! Pomisli na Marijo in Jožka!«

Trudno so pogledale oči Marjanco. »Otroka — seveda otroka; tadva potrebujeta dom. Kaj pa naj naredim, Marjanca?«

»Grem vprašat gospoda župnika. Vem, da so imeli sejo na občini; morebiti so se pogovorili, kam bi se vselili.«

Na pragu se je srečala s Stanetom. Neizrečeno težo hvaležnosti nosi fant na sebi; čuti krivico, ki se je zgodila rešitelju njegove sestre.

»Gospa Korbarjeva, prišel sem povedat, da se lahko vselite v našo malo hišico, ki stoji prazna in je nihče ne rabi. Če vam je prav, vam z Anžetom pomagava pri selitvi. Sem mu že povedal; jutri dopoldne bo imel čas.«

»Pa tvoj oče?«

»S tem bom že sam opravil takoj zdajle; najprej sem hotel vam povedati.«

»Pa ne bo dovolil.«

»Pa bo; mora! Saj bi ne bil človek, če bi ne dovolil. Ima sicer mnogo slabega na sebi, da bi pa komu odrekel streho nad glavo, ko —,« ne more izgovoriti, ko ve, kako bi jo zadelo.

»Bom takoj prinesel ključe; čez kako uro bom zopet tu.«

Trdo, jekleno se zasmeje Korbarica. »Se boš opekel, Stane; ta ni človek, ta je —«

»Hudič« — je hotela reči; a fant jo je pogledal tako bolno in proseče, da besede ni mogla izreči in se je ugriznila na ustnico.

»In ključev ne boš prinesel, verjemi mi, da ne!«

»Pa jih bom!« in že ga ni bilo več pred njo. Srce pa mu je burno utripalo. Da ni človek, je hotela reči z neko drugo besedo? Kaj neki? V bolesti je govorila, takrat pa človek ne ve, kaj pravi. Da ni dober, da ni pošten, da ni usmiljen, o to Stane vse ve; toda, da bi prav Korbarici ne hotel pomagati, to bi bilo več kot nečloveško.

Prišel je domov.

»Oče, daj mi ključe od prazne hiše tam ob šolskem vrtu!«

»Ne vem, čemu bi jih ti rabil?«

»Mislim, da bi Korbarica lahko notri stanovala. Od prvega dalje nima več stanovanja v šoli in naša Marica je bila kriva nesreče.«

»Ti misliš? Kdo te pa pošilja? Morebiti Korbarica?«

Stane se ugrizne v ustnice, ko vidi prezir na očetovem obrazu in ga čuti iz njegovih besed.

»Ona gotovo ne! Sramota bi bila, če bi moral še kdo priti in nam razlagati, kaj moramo storiti!«

»Pa si nekam korajžen, fant! Kdo pa pravi, da moramo? Zapomni si: Nikogar na svetu ni, ki bi meni ukazal, da moram, če pa nočem!«

»Danes je bila seja na občini; vsi bodo zahtevali, da daš prazno hišo Korbarici za stanovanje. Saj bo plačala; zastonj niti ne bo hotela. — Ne čakaj, oče, da bi šele drugi prišli s to zahtevo! Moža je izgubila zaradi nas in ti ji niti strehe nad glavo ne privoščiš? Bodi vendar človek, oče!«

»Prihrani si dolgotrajno govorjenje, fant, in si zapomni: Nihče ne more česa zahtevati od mene; kar dam, dam zato, ker jaz hočem. Tvojega govorjenja pa niti najmanj ne rabim. Pojdi in ji reci, da se lahko vseli, če hoče. Gospodar pa ostanem jaz in bom prihajal v hišo in odhajal iz nje, kadar

bom sam hotel. Razumeš? Ponujal ji hiše ne bom. Sama naj pride prosit, to ji sporoči!«

Stane ga je brez besede gledal. To naj bo dobrota? To poročilo naj posreduje Korbarici?

Pol ure je že preteklo, Korbarica pogleda na uro:

»Ne bo ga, Marjanca.«

Zdaj zasliši korak zunaj na pesku. In vendar?

»Gospa Korbarjeva — « zdaj vidi, da je brez ključev; bridko se za smeje. Njena je obveljala; to pa je grenka zmaga.

»Saj sem vedela, Stane!«

»Poslušajte me najprej, gospa, in šele potem govorite! V prazni hiši lahko stanujete, le nekaj hoče oče: da pridete — prosit.«

Sklonil je glavo, kakor da pričakuje udarcev.

»Potem to ni nobena dobrota, niti ne usluga, Stane. Tega tudi od tvojega očeta pričakovati ne morem. Stanovanje pa res potrebujemo, ne zame, za otroke. Marjanca, pojdi in reci, da ga prosim za stanovanje. Čisto tiho povej in le tedaj, če ne bo nikogar zraven!«

Solze so ji zastrle glas. Prosjačiti mora pri tistem, ki ji je vse vzel.

»Hitro pojdi, Marjanca, da se ne skesam!«

Ves bled sloni Stane ob vratih:

»Ne hodi, Marjanca! To še ni vse, kar oče zahteva.« Nesrečno poročilo, ki ga mora v celoti izvršiti!

»Še ne vse? To bi bila lahko vedela; zdaj zopet spoznam tvojega očeta!«

»Sami morate priti pravi.«

»Jaz, sama?« Strašno se ji širijo oči; ponos se je zbudil in vstaja više in više. »Jaz, sama? Zdaj, Stane, ti rečem, kar sem prej zamolčala: to ni človek, to je hudič! In to mu sporoči: H Kopaču prosit Korbarice ne bo; za nič in nikoli — zapomni si, Stane, nikoli in za nič! Pa če bo morala z otroki spati v podrti opekarni ali pod mostom! Pojdi in povej!«

Za zaprtim oknom oprezuje Kopač, kdaj se bo vrnil sin in s kakšnim poročilom. Ali bo prišla? Tega ne verjame, saj ve, kako je ponosna! Kaj pa potem? saj izbire nima; to zanj dobro kaže. Če noče stanovati pod mostom, bo prišla. On pa jo je ponižal, kakor se je zaklel.

Stane prihaja; počasi in s povešeno glavo. Nič se mu ne mudi.

»No, kaj je? Kdaj pride?«

»Oče, to naj ti povem: Prosit ne pride Korbarica h Kopaču nikoli in za nič.«

Nepremično gleda starega; to ga bo omečilo in bo rekel: Pojdi in jo pripelji v prazno hišo; zaradi Marice. In še to ji reci: Nisem tako hudo mislil!

Že je odprl usta; zdaj —

»Naj pa pod mostom stanuje; meni je prav.« Sovraštvo in maščevanje mu je spačilo obraz.

— Daj mi meč v roke, ker je odpadel slabotnim in ne pusti me umreti

radi kačjega pika! In na moči njihove hudobije meri moja moč in navozi zvrhano mero; kajti moja služi angelom, ker služi pravici in ljudem. —

»Ne, oče, — kajti Korbarica se bo vselila v našo hišo! Daj mi ključe naše prazne hiše!«

»V norišnico s teboj, fant! Kaj pa se ujetaš? Naša hiša? Od kdaj pa, hm?«

»Nekako enajst let sem!«

»Moja je in nikogar drugega, da veš! Le poglej kupno pogodbo, preden se še naprej ujetaš!«

»To vem, oče; vem pa tudi, da je bil denar, s katerim si jo kupil, moj; moj delež materine dediščine. — Zdaj pa voli: daj mi hišo, ali pa mi izplačaj moj delež do prihodnjega prvega. S tem bom prizidal pri Malnarju sobico za Korbarico in njene otroke.«

Smrtno sovraštvo ga gleda iz očetovih oči.

»Prekleti hinavec! Kaj stikaš po stvarih, ki jih ne razumeš?«

»Advokat pa zato bolje razume, oče. Ta mi je vse pojasnil. Vidiš torej, da se prav dobro razumem. Zdaj samo izbiraj! Kaj ti je ljubše: denar ali ključi — eno ali drugo rabim in vedeti moram takoj, kaj mi boš dal.«

Kakor bliski mu spreletavajo misli po glavi. Hudiča, da fant vse tako točno ve! In nobenega izhoda ni, ker z njim se pomagati ne da. — Denar? Ne more mu ga izplačati; to bi pomenilo novo hipoteko na že itak prezadolžen dom; prodati bi moral. Bolje je, da mu dá ključe od bajte, ki ni niti polovico toliko vredna. — Toda, da se bo Korbarica vanjo vselila — ne, to ne sme biti!

Razburjeno hlasta za sapo.

»In če ti ne dam ne enega ne drugega, kaj potem?«

Divje mu žare oči. Stane pa je povsem miren.

»Šest in dvajset let sem star, torej že davno polnoleten. Ne moreš mi nasprotovati; če pa mi boš, grem na sodišče.«

Izgubljeno, vse izgubljeno!

»Daj mi časa, da premislim! Čez kak teden pridi vprašat, kako se bom odločil!«

»Nimam časa čakati, oče. Ob petih gre vlak; Jaka je že napregel. Advokat bo pa hitro delal.«

Zadušiti ga hoče; odpeti si mora ovratnik. Fant pa ima železen obraz; na dvorišču pa Jaka pripravlja voz.

Potipa v žep — ha, če bi bil nož, bi mu bilo bolj ustrezno. Potegne iz žepa in vrže — Stane se hitro skloni v stran — mimo glave mu leti: zarjavela verižica s tremi velikimi ključi.

Skloni se, pobere in odide brez besede.

»Jaka, izprezi; se ne bom peljal na vlak.«

Stari še sliši to skozi okno, potem pa udari s pestjo ob mizo: »Nič, zopet nič!«

Sovrašтво gori v njem in maščevalnost; kako vroča je bila nekoč ljubezen do nje! Pa ga ni marala, plameni pa so rastle in zdaj ga žgo, žgo... Korbarica, čuvaj se, če tudi tebe dosežejo!

Po stezi za vaškimi hišami pa stopa Stane nazaj v šolo.

Kakor kip je obsedela Korbarica. Ne sliši Staneta, ko pride v sobo. Molče ji položi ključke v naročje.

Neverjetno in vprašujoče ga gledajo oči.

»Tukaj so ključki; lahko se vselite takoj in ostanete notri za vedno. Nikogar ni treba prositi za to. Oče ve, vendar nima nobene pravice do hiše, ker je — moja. Bog blagoslovi vaš prihod, gospa Korbarjeva!«

To je prvi svetel žarek, ki se pojavi v njenih očeh.

»On je hudič; toda ti, Stane, si angel. Ne, ti si več — ti si človek.«

(Dalje prih.)

M. A.:

UMETNIKOV UMETNIK . . .

Veličastno si ustvaril,
kar človeku si podaril,
Ti umetnikov Umetnik.
Lepoto Svojo
vtelesil si v naravi,
Mogočnost Tvojo
šume slapovi po višavi:
Studentem si kristalnim
začrtal pot v domovju skalnem,
jim dal si glas močan,
kot ljubi ga Slovan.
A človek — Tvoja stvar
Tebi se protivi?
Doumel pač ne bo nikdar,
da kos ni Tvoji sili.

Mladinski dnevi v Mariboru

Minili so. In v vseh, ki so jih doživljali s svojo prisotnostjo, so zapustili močan in trajen spomin. Tako močan in v dušo segajoč spomin zapuste lahko samo dogodki, ki so vzkli iz našega bistva, zrasli iz nas samih, se porodili iz našega hotenja in stremljenja in kanili v ostvāritev zgolj iz nujne potrebe, da zaživimo očitno življenje in pokažemo svetu svoja pota in svoje cilje. To slednje morda ni tako važno, kakor je važna želja, da si v sožitju nekaj dni osvežimo ideje, okrepimo voljo in pregledamo račune, kaj smo storili in kaj nas še čaka. Življenje je večno odprto nedodelano polje. Kdor misli drugače, se zelo moti. Naj ne bo nobene izmed nas, ki bi se zadovoljila z brezdcljem. To nam je odmerjeno za tiste poslednje dni, ko bomo v hladu zemlje in v senci žalujk čakali vstajenja. Vse dotlej mora biti naše življenje ena sama tekma. Tekma v telesnem in neprimerno važnejšem *du-*

hovnem svetu. Zavedati se moramo, da svet od nas nekaj pričakuje, da človeštvu doprinesemo svoj del, in da ni vseeno, kakšen naj bo ta del: ali dober ali slab, v spodbudo k dviganju duhovnosti okolice, v kateri živimo, ali obratno. Prav te dni sem nekje čitala, kako je pesnik dejal: Kaj bi bila zemlja brez cvetja in kaj bi bilo človeštvo brez deklet! Priznanje, ki ga je hotel imeti Bog, in nas je zato ustvaril take kakršne smo, nam odmeri najlepšo in najobsežnejšo nalogo. Naj bi bili tabori naše organizacije rojstvo velikega tabora: nastopa življenja bodoče generacije, ki ji bo dal življenje sedanji rod, in v čigar nehanju se bo pokazal sad našega dela in truda.

Bog živi!

Vekoslav Skuhala:

KRUH IN VINO

Gospod in kmet, oba
se veselita,
ko miza z dobrim vsa
stoji pokrita.

Obema tekne kruh
čez vse jedače,
a vinca sladki duh
čez vse pijače.

In v kaj je božji Sin
skril zapuščino —
do konca dni spomin?
Spet v kruh in vino.

Maziljenec vrši
presveto službo.
Gospod in kmet, še ti
mu delaj družbo!

† *Beloglavec-Kranjc Draga:*

Umrla si zame ...

Silno in gigantno so se dvigale pečine, tajno je drhtelo v gozdu, v sve-tišču vil. Zunaj gozda so se vile ceste, bele, blesteče tja v neskončnost. Po cesti je hodila deklica, mlada, lepa. Videla je gaj gozdnih vil. Njeno srce se je nasrkalo sladkega drhtenja tihih smrek, duša je občutila sladko kopr-nenje svečenice gozdnega miru, svečenice sončnega kraljeviča. A hotela si videti blesteče ceste, bele gradove tam zunaj.

In glej, na beli cesti te sreča kraljevič, miren, ponosen. Ljubezen mu gori v očeh, desnica mu je krepka in nežna; na iskrem vrancu sedi; ko zagleda lepo mladenko, ustavi konja, prime deklico za belo nežno roko in jo povabi na svoj grad, da postane kraljica. Že omahuje mlada deklica; a tedaj se spomni sončnega kraljeviča, kateremu hoče darovati mlado živ-

ljenje. Hrepenenje ji potrkava na dušo, hrepenenje rahlo, čisto, svetlo, hrepenenje po tajnem drhtenju gozdnega svetišča.

Hitela je mladenka k zlatemu studentu, se nasrkala skrivnostno čarobne studenčnice in postala vila . . .

Izzvenela je pravljica v moji duši. Ah, saj ni bila pravljica. Življenje, realno življenje s svojo bolestjo in radostjo, s svojim idealizmom, realizmom in s svojo tragedijo.

Da, na blesteči, beli cesti širnega sveta si začela svojo pot, Slavka. A v tvoji duši je še zvenela skrivnostna pesem samostanskega miru, v katerem si bila odgojena.

In na življenjski poti te je srečal on, ki je kakor ti oboževal umetnost. Sto strun je zazvenelo v tvojem srcu, ko je njegova roka ovekovečila tvojo sliko. In ko je bila slika dogotovljena, te je hotel kakor ljubeč vrtnar presaditi v svoj vrt. Tedaj si se spomnila svojega sklepa, spomnila, da hočeš žrtvovati svoje življenje večnemu Kraljeviču. Nisi čutila boli, ki mu je srce razjedala? . . .

Leta so minula, minula v brezdanjost . . .

Sedaj cveteš, Slavka, kakor tiha roža v samostanskem zavetju, živiš za Njega, kateremu si na oltar položila mnogo, mnogo. Za Jezusa živiš, za svojo umetnost in za mlada srca, ki so ti izročena. Si srečna? Morda tudi na beli cesti burnega življenja ne bi bila srečna. Saj tu na svetu je sreča le v prostovoljni odpovedi, v čistem hrepenenju po neskončnem . . .

In on? Tudi on živi samo svoji umetnosti in mladini — in še nečemu — svojim spominom. Sleherni večer korakaš mimo samostana in gledaš vrsto oken s pogledom, trudnim, blagim in otožnim, kakor se pogleda grob, kjer spava večno spanje ljubljena oseba. Srečala sem te zadnjič. V tvojih očeh sem videla bol, veliko in trpko in česar niso izrekla nemo stisnjena ustna, so govorile oči:

»Umrta si zame . . .

Naše žene v Ameriki

Priobčujemo danes pismo, ki ga je poslala mamica z Dolenjskega, ki je imela mnogo let svojo hčerko v Ameriki, ki pa je pred par leti tam umrla in jo je mamica, ki zdaj šteje 87 let, preživela:

Gospe pri Vigredi!

Moja vnučica mi vsak mesec napravi prav veselo nedeljsko popoldne, ko pride k meni iz sosednje vasi in prinese s seboj Vigred in mi jo od začetka do konca vso prebere.

Včasih mi ni bilo toliko za branje, ko nisem imela časa za to; zdaj pa, ko že več let nisem za delo in navadno ves dan premolim in vmes mnogo mislim na stare čase, ko sem imela okoli sebe še svoje otroke, ki so se pa sedaj razkropili po vsem svetu, pa si mislim, da so sedanja dekleta in žene vendar le srečnejše, kakor smo bile me nekdam.

Kdo nam je v starih časih pisal lepe povesti in nas o vsem poučil, kar se je dogajalo po svetu? Vesele smo bile, če smo imele toliko časa, da smo prebrale Mohorjeve knjige. Zdaj pa vsak mesec pride na dom kar debel zvezek Vigredi, da jo vsaka lahko prebere in izbere iz nje, kar ji je najbolj všeč. Sama res slabo vidim in je ne morem sama prebrati, zato pa tem rajše poslušam Cilko, ki mi jo bere. Ali veste, kaj mi je v letošnji najbolj všeč? To, da ste odprle prostor za vse tiste, ki so daleč od doma, v Ameriki, da lahko pišejo vanjo in da tudi tukajšnje žene in dekleta za Ameriko kaj napišejo.

Tako sem se danes namenila tudi jaz nekaj napisati za vse tiste, ki so na oni strani morja. Seveda niso to moje črke, ampak Cilka piše za mene, jaz ji pa povem, kaj naj napiše. Povedala bi pa to-le rada: Vse

slovenske žene in dekleta, ki so v daljni Ameriki, naj nikoli ne pozabijo, da so hčere slovenskih mater! Nikoli naj ne pozabijo, da so zrastle v preprostitih slovenskih razmerah, velikokrat pod slamnato streho. Nikoli naj ne pozabijo na prelepe domače kraje, na lepa polja in zelene travnike, na katerih so delale, ko so bile še doma! Naj jim ne pride iz spomina domača farna cerkev, ki stoji sredi domače vasi in vso vas in vso okolico povzdiguje k Bogu. Tudi tega naj nikoli ne pozabijo, da so v teh naših cerkvicah vse tiste, ki so zdaj morebiti bogate ameriksanske gospe, prejele sv. krst, da so v njih opravile prvo sv. spoved in prav v teh cerkvicah prejele prvo sv. obhajilo. Mnogo izmed njih je tudi v teh cerkvah podalo roko za zakonsko zvezo svojemu možu, ki je odšel potem v boljše kraje, da za svoje drage zasluži boljšega kruha, kakor ga je mogla dati siromašna domovina. Naj jim ne pride iz spomina prelepo versko življenje, ki je pri nas Slovencih

starodavna in častitljiva navada! Mnogokaj so najbrž morale predrugačiti v svojih domovih tam, onstran morja, kjer so se pogospoščile, morebiti obogatele, morebiti pa osirotele v verskem oziru. To me je za mojo Tonco v Ameriki vedno najbolj skrbelo. Pisala mi je, da se ji prav dobro godi in v vsakem pismu mi je poslala kak dolar za priboljšek. V vsakem pismu pa sem iskala tistega, kar je bilo meni najbolj pri srcu: kako je kaj z verskim življenjem v njeni družini, kako kaj hodi v cerkev in če tudi doma kaj molijo. Tega mi ni nikoli pisala. Vendar si ne morem misliti, da bi bila pozabila na to, kar sem jo učila v najmlajših letih, ko sem jo jemala s seboj v cerkev, ko sva hodili veliki teden Bogka molit v božji grob, ko sva ga poljubili na vse rane; pa tudi sicer ni mogla pozabiti naših lepih domačih molitev. Saj vem, da tega ni pozabila, le pisala mi ni. Vem pa, da je dovolj priložnosti, da se tako kaj lahko pozabi, posebno tam, kjer je, kakor pripoveduje vsak Amerikanec, vse drugače, kakor doma. Hudo bi mi bilo, če bi katera izmed vseh onih sto in sto Slovenk, ki so v daljnih krajih, pozabila na vse to najsvetejše in najbolj božje, kar imamo na svetu.

Zato sem narekovala te vrstice moji vnučici Cilki, da jih pošlje v svojo Vigred, ki naj jih natisne na tisto stran, ki je pripravljena za pozdrave v Ameriko.

Drage Slovenke v Ameriki! Preberite te vrstice in vzemite jih za dobro, prav tako, kakor so bile napisane. Star človek ima svoje trdne misli in ne odneha drugače, kakor, da se izpolnijo. To je bila že dolgo moja želja, da bi mogla vsem ameriškim Slovenkam povedati, naj ostanejo zveste svoji veri, svojemu slovenskemu materinskemu jeziku in svojemu slovenskemu narodu. To troje je tista vez, ki nas veže do konca sveta, čez morje in gore, da ostanemo vedno zveste Slovenke in verne katoličanke.

Sprejmite še prav lepe pozdrave od stare mamice, ki vsak dan, ko moli za svojo Tonco, vselej še pridene en očenaš za vse tiste Slovenke, ki so daleč od doma in jim tujina postaja nova domovina.

* * *

Slovenskim ženam in dekletom v celi domovini naznanjamo, da je naša sesterska organizacija v Ameriki »Slovenska ženska zveza« na svojem glavnem letnem zborovanju izvolila zopet naše stare znanke in prijateljice v svoj glavni odbor, namreč: za glavno predsednico sestro Priland Marijo, za glavno podpredsednico sestro Rupert Franjo, za 2. glavno podpredsednico sestro Marijo Koge, za 3. glavno podpredsednico sestro Marijo Šepel, za 4. glavno podpredsednico sestro Franjo Razpet, za 5. glavno podpredsednico sestro Marijo Kocjan. Za glavno tajnico sestro Josipino Erjavec, za glavno blagajničarko sestro Josipino Muster; za glavne nadzornice ss. Tomažin, Otničar in Šmolc. Za urednico in upravnico »Zarje« in predsednico prosv. odseka sestro Albino Novak. Ko vsem našim včlanjenim edinicam in njihovim članicam to sporočamo, pošiljamo novim izvoljenim odbornicam in marljivim delavkam pristrčne čestitke z iskreno željo, da bi jim Bog blagoslovil tudi še nadalje delo v prid slovenskim ženam in dekletom. Naj bi se

čim bolj izvršili vsi prelepi načrti za prihodnje poslovno leto in vsa nadaljnja leta. Vsem pristrčni »Bog živi!«

Našim sestram v Ameriki se je v letošnji večmesečni agitaciji posrečilo dvigniti število svojih članic na 10.000. Tudi tozadevno: naše iskrene čestitke!

Ta novica pa bodi vsem tistim, ki še stojte izven naše katoliške ženske organizacije, krepek opomin: Vse in vsaka v našo katoliško žensko organizacijo!

Marinka:

Črtice iz mojega dnevnika

V tistih vročih avgustovih dneh sem si sredi prašne ceste močno zaželela odpočitka.

Že so me vabili mogočni kostanji v svoj senčnati park hiše, v kateri je gospodaril že od nekdaj moj namišljeni strah.

Komaj sem utegnila misliti na skorajšnji oddih, že me je objel s tako silo, da sem bila popolnoma v njegovi oblasti. Tedaj sem spoznala, da sem prišla iz dežja pod kap, zakaj, mesto na mehko trato, me je položil med ostro trnje.

Prvi vbodljaji so me zelo skeleli in mi celo iztisnili solze iz oči, a pozneje sem kar nekako vdano čakala rešitve, čeprav sem se zapletala vedno bolj v nepremagljive ovire.

V dolgih urah premišljevanja, kako in zakaj sem semkaj zašla, nena doma zaduhti po opojnem cvetju. To odkritje mi je dalo novo, svežo moč.

O, rože moje, kako vas ljubim! Imeti vas moram za vsako ceno! Z odločno voljo sem odstranila vse ovire, četudi je tekla kri. Trud se mi je bogato izplačal. Pred menoj se je odprlo kar celo polje dišečega, snežno-belega cvetja. Kako je vendar mogoča ta rajska krasota sredi bodečega trnja? Pa to mi je bilo takoj jasno, zakaj, nezavarovano cvetje bi kaj kmalu postalo žrtev neusmiljene roke. Zato je Vrtnar v svoji modrosti presadil svoje najdražje rože na tako skrit in z bodicami ograjen prostor.

Vsa prevzeta hvaležnosti do Boga, ki mi je dal spoznati košček zemskega raja v gledanju tako redke lepote, sem najbližjo cvetko mehko pobožala in zdelo se mi je, da me je razumela. S tem pa še nisem bila zadovoljna. Hotela bi pogledati prav radovedno v njeno cvetno čašico. Tudi to se mi je posrečilo, a žal, le za kratek hip, ker, boječ se svetnega prahu, jo je skrbno zaprla. Storila je edino prav, zakaj biser, ki ga hrani v notranjosti, je pač vreden vse njene pozornosti . . .

Tako toplo mi je bilo v tem ozračju. Ne želela bi si proč. V duhu sem si že ustvarjala tri šotore, — ko me je nenadoma zgrabil val življenja ter me vrgel v pusto in trdo vsakdanjost. Čeprav nosim znamenja ostrega trnja, vendar živi v meni svež spomin mojih belih rož, ki me čudovito krepi na strmi poti življenja.

PS. — Gornje vrstice posvečam v hvaležen spomin č. ss. usmiljenkam, ki so mi nadvse požrtvovalno stregle v bolnici.

SINOČI

Sinoči v spomin sem ti svečko
drobno prižgala —
in misel tiho v dalje sem poslala —
da v temo tvoje duše
vsaj žarek bi prinesla
najine nekdanje sreče . . .

Veš, ves večer pri meni so spomini bili —
pa z njimi tiho sem kramljala . . .
a, ko sem se spomnila dneva,
ki naju je za vedno ločil, —
boječe lučka je zatrepetala
in duša moja — spet bolesti zajokala . . .

J. Borštner:

SREČANJE

(Nadaljevanje.)

Poslušala sta pesem ljubezni in nista videla, kdaj je ugasnil dan. Izza Limbarske gore je vstajala poslednjič polna luna in jima oblila obraza s trepetajočo mesečino.

Tedaj je Ivan stopil tesneje k Pavli, se sklonil nad njen obraz in ji zašepetal na uho:

»Pavla, tebi sem sezidal grad svetel,
lep grad,
najlepši, kar jih kdaj beli je dan obsijal . . .«

In Pavla je ponovila za njim, ker ni znala drugega odgovoriti:

»Ivan, tebi sem sezidala grad svetel . . .«

Zdajci je od planin sunil veter in obrnil list, kjer je brala Marta, ki se je tako zatopila v spis, da ni opazila ničesar in je brala dalje brez prave vsebinske zveze:

Pa je Bog svet tako ustvaril, da se na njem ceste razpletajo na vse strani. In razšla sta se tudi Ivan in Pavla. Ivan je moral od doma, ker ni hotel v bogoslovje, Pavla je odšla v svet za delom.

Pa je Bog tudi ljudi različno ustvaril. Nekaterim je dal dar pozabljanja, drugim ne. In Pavla je pozabila, Ivan ne. Tri tiha leta je trpel in rasel v umetnika, z njim pa je rasel njen obraz, se zrastel z njim in postal del njegove duše. Njen obraz! Ni mu bil več samo obraz dekleta, postal mu je — roža mogota.

Iz stoterih bridkosti, ko ni znal nazaj k njej, svoji roži mogoti, pa mu je veselo upanje rastlo: da se ceste na svetu križajo vsepovsod in se kot žile na dlani cepijo na vse strani, pa se od vseh strani zopet v eno stekajo, ter da se bosta tudi njegova in Pavlina pot še kdaj srečali, če Bog hoče tako . . . —

Marti se je zameglilo pred očmi, da ni razločila nobene črke več. Ves obraz so ji zalile solze.

»Moj Bog, saj je to moja lastna zgodba. Delavka Pavla sem jaz in dijak Ivan on, ki se vedno bolj pogosto vrača v moje misli — Janko Gozdar.«

Pogledala je, kdo je napisal to zgodbo, in videla, da Janko Gozdar . . .

Janko Gozdar! Tisti človek pač, ki je v dneh cvetočih mačic sprejel uredništvo leposlovnega koticčka v delavskem glasilu.

Reka je zaživela v šumečem srebru med črnima bregovoma, s planin je zadišalo po zarjah in v poljih med toplim somračjem večerne meglice in daljnim mrakom je zvonilo Ave Marijo . . .

Marta je odšla v sobo. Ko so se ji oči osušile, je zapisala v dnevnik:

Janko Gozdar, moj zlati fant s svetlimi očmi, s šopom kostanjevih las čez visoko čelo, se vrača k meni. In moja duša mu polna radosti, moči in ljubezni vriska na pot: »Pridi, Janko, tvoja zvesta Marta te čaka! Pridi, da boš odvezel sladko breme opojnega cvetja — dozorele ljubezni!«

O zdaj vem, kmalu bo prišlo tisto preradosno srečanje z njim, ki bo šel z menoj skozi življenje. Še v grob! —

Okno je bilo odprto. Zunaj je sople noč, v izbo so svetile zvezde in nebo, na katerem so utrinki risali ognjene, križajoče se poti, gasnoče tja v neskončnost . . . Nekje v zelenem grmu je pel slavec . . .

Tisto noč je spet vzhajala polna luna, poslednjič, in Jankova in Martina pot sta bili že močno skupaj. Morda se bosta še kdaj srečali . . .

(Dalje prih.)

Fr. Z. :

Pripovedka

Veličastni so Dolomiti lepe Tirolske, prešinjeni nešteti barv med temno opalno sinjino, med gosto sivino in srebrno belino, plamenečim rdečim koralnim rožnatim. Sami sebe svesti dvigajo k nebu njih nepremične, fantastično slikovite vrhove; skrivnostni, nedosežni, bojeviti, nepremagljivi orjaki, ki pojo v nežne zarje, krvavo rdeče zahode, zvezdne noči; pojo njih pesem neskončne veličine, brezmejne lepote, ki nas druži z Bogom.

Zelenje livad, tu in tam zrcalne jezerske gladine, alpska bivališča, vgnezdene v zelenje, vasice, ki zro iz polnih dolin ponižno smehljajoče se, jasne orjake, vitki zvoniki, živobarvni, bele ceste ob pobočjih gora, temne lise bradačev dreves, ki rasto na skalovju, sivi, mehki, šetajoči oblaki prijateljsko naslonjeni na gorske vrhove, vse to je naraven ornament, čist, zvest kras gorske verige, ki je kot iz sanj porojeno domovje ljubkih vil in krepkih Tirolcev.

A najlepši, najbujnejši zahod je ob Rosengartnu, ki se loči očarljivo od vseh drugih v krasoti svojega rožnega oblačila.

Slišala sem ob počitnicah staro legendo izza l. 200, pojavljeno v dolini Adiže, ohranjeno po ustnem izročilu v srcih krepkih Tirolcev.

Evo je:

Živel je v davnih časih na slikovitem tridentinskem vrhu grd kralj pritlikavcev, po imenu Laurin, ki je sila ljubil rože. Naredil si je tam

gori rožni vrt, (odtod Rosengarten), ograjen s tanko, svilno nitjo. Nekega dne se je kralj Laurin zaljubil v krasno princezinja Simildo; toda zaman jo je prosil ljubezni in roke. Similda ni hotela privoliti. Razjarjen jo je tedaj mogočen kralj pritlikavcev ugrabil, jo privedel na goro, zaprl v žalostno ječo, upajoč, da prej ali slej vendarle privoli. Toda srčna princezinja je odbijala vse žalitve, prenesla vse grožnje in muke Laurina. Medtem je njen brat Niebleitz premišljal, kako bi rešil ljubo, dobro sestro iz ujetništva in zvezal se je s Teodorikom, gospodom Verone in drugimi slavnimi sosednimi vitezi, napadel Laurina in začel se je krvav, krut boj. Pritlikavcem je prišlo pet velikanov na pomoč. A Laurin je imel tudi čepico, ki ga je naredila nevidnega in čudesen pas, ki mu je dajal moč dvanajsternih mož-orjakov.

Toda zmagovalci so vedno vitezi pravice, kljub vojne nasilnosti tiranov.

Posrečilo se jim je strgati pas Laurinov in zmaga je bila njihova. Similda je bila oteta, Laurin ujet, odveden v Verono in namenjen dvornim norcem.

Ubogi pritlikavec v jetniških okovih je žalostno mislil na izgubljeno svoje kraljestvo, na lepe rože, ki so cvetele v daljnem vrtu, na izgubljeno Simildo, in premišljeval je, kako bi ubežal in se maščeval. Nekega dne se mu je posrečilo oprostiti se okov, zbežati in se vrniti na svojo goro. Našel je kraljestvo razrušeno, svoj vrt opustošen, in srd in jeza sta zadušila v njem vso poezijo in sklenil je spremeniti vse v trdo skalo. Na njegovo povelje je postala gora skalovje, toda iz razpok tal so še vzcvetele rože, cvetke lepote in dobrote; cvetele so, živele, vzbujale pozornost, fantastične v pustem skalovju.

Da pa bi bilo maščevanje popolno, je bilo treba, da bi ljudje teh rož niti ne videli več. In Laurin je zaklel: »Ne podnevi in ne ponoči naj ne vidi človeško oko teh rož!« In ukaz je postal čarodejstvo: rože so postale nevidne.

Stari kralj pritlikavcev pa je pozabil na ure mraka!

Zato od tedaj, ko ugaša dan in se počasi bliža noč, se pokažejo na gori začarane rože v vsej svoji krasoti, odenejo v smehljajočo rožno odejo pusto skalovje in od daleč spominjajo potnika, zamaknjenega v njih kras in čar, na skrivnostno in nemo poezijo Rosengartna.

J. Gerely - Raša Mastnak:

Izobraženo dekle

(Nadaljevanje.)

Slepec.

Sestrica tudi na cesti ne pozabi, da je dobrota in ljubezen vir olike. Ako vidiš slepca, ki stoji na križišču in čaka, pojdi k njemu, prosi ga dovoljenja, da ga smeš prepeljati preko ceste. Primi ga za roko, pa ne za

ono, v kateri drži palico, ki je njegova najboljša tipalnica. Tudi če se ti še tako mudi, ti ne sme biti škoda časa za dobro delo.

O pozdravljanju.

Pozdravljanje na cesti tudi spada k olikanosti. Mnogi ljudje mislijo, da je to strašno zamotana reč. Onim pa, ki jim prihaja spodobnost iz srca, jim je to čisto navadno. Kaj pa je prav za prav pozdrav? Znamenje spoštovanja je. Zakaj je to pravilo tako strogo, da mora mlajši starejšega, nižji višjega naprej pozdraviti? Tako se sicer glasi to pravilo in ako smo mi tisti, ki moramo naprej pozdraviti, se ga že držimo. Prav in lepo pa je, da pozdravi navadno naprej oni, ki drugega prej zapazi. Verjemi mi, da tvoja čast ne bo prav nič trpela, ako naprej pozdraviš svojo tovarišico, ki je morda nekaj mesecev ali tudi let mlajša od tebe.

Paziti pa seveda moraš na to, da boš pozdravljala starejše znance in sorodnike in, ako si učenka, tudi učitelje, če tudi so moški. Kočljivejše vprašanje je pa, kdo naj naprej pozdravi, ako se srečata uradnica in predstojnik na cesti. Notranja postava nam sicer pravi, da cesta ni urad in da žena lahko mirno čaka, da jo moški pozdravi naprej. Ako se pa on ozira na malenkosti, lahko vzame to za hudo. Ne daj, da bi bilo tvoje uradniško blagostanje odvisno od take malenkosti, zato pozdravi raje sama naprej.

Opozoriti te pa moram, da nerazumljivo mrmranje ni noben pozdrav, posebno če še gledaš stran. K pravilnemu pozdravu spada tudi prijazen pogled in dostojen poklon.

Na električni železnici.

Nedavno tega sem brala, da se tudi že deklice uče boksanja. Tega skoro nisem mogla verjeti. Toda, ko sem videla boksarski dvoboj pri vstopu na električno železnico, pa sem morala verjeti.

Pa zakaj tako grozno hite? Ali hočejo na vsak način sedež? Pa saj morajo stati, če pridejo starejši ljudje... Ali — nimajo obzira, da bi vstali?... Da, to je. Mlado dekle sedanjosti ne vstane, temveč čaka, da se ji napravi prostor. Seveda čaka zaman, kajti mladenič današnjega časa tudi noče stati.

Tako lahko mnogokrat vidimo, da stari in betežni ljudje in matere, z malimi otroki v naročju stoje, mladina pa med glasnim govorjenjem sedi. Nekoč sem celo opazila, da je mlada deklica grdo odrinila s komolci ubogega starčka, ker se je ta iz neprevidnosti dotaknila njegove obnošene obleke. Ali naj rečem, da je bilo to neolikano? Onemu, ki tega sam ne čuti, bi to zastoj pripovedovala.

In potem toliko glasnega govorjenja! Intimni doživljaji, baharija in ah, celo imena! Predstavljaš si, da sediš neopažena v cestni železnici, pa kar naenkrat zazveni tvoje ime med ljudmi. Ali čutiš, kako more to vplivati celo na čisto tuje ljudi? S svojim lastnim imenom lahko stori vsak kar hoče, toda ime drugega moramo čuvati!

Že naprej moraš vedeti, kakšen vozni listek rabiš. Ne izmišluj si šele potem drugega, ko je sprevodnik prvotno zahtevani listek že odtrgal. Go-

tovo je pravilno, da dobro porabiš svoj vozni listek, toda zastoj, ali z napačnim voznim listkom potovati, pa je čisto navadna goljufija.

Ako stojiš, se drži trdno za to napravljenih ročajev, sicer lahko pri močnem sunku padeš v naročje svojemu sosedu. To bi ti bilo vendar neprijetno in njemu brez dvoma tudi.

Drži se predpisa, da izstopaš pri prednjih vratih. Ko pa izstopaš, vrata tudi zapri, a ne loputati! Čakaj pri vstopu in izstopu, da voz obstoji. Stori to, če tudi se odlikuješ pri telovadbi ali plesu; kajti kljub vsej spretnosti se lahko zgodi, da si zlomiš nogo ali celo vrat. Tega pa ta »imenitni« skok vendar ni vreden.

Ne vrzi porabljenega voznega listka na cesto! Pa tudi drugače ničesar! Saj so na cestah pripravljene košare za smeti. Saj veš, da cesta ni samo zate, je pa tudi vendar zate. Tudi v tvojem interesu je, da ostane čista.

Na električni železnici ne devlji iz rok torbice in zavitkov; kajti devetkrat od desetih primerov jih boš gotovo pozabila. Ne spodobi se tudi, da ješ, ko se voziš, celo takrat ne, če se ti zelo mudi, ker si prepozno vstala. To velja posebno tudi tačas, ko je sadje zrelo.

Glavno pravilo je vedno: ako hodiš peš, ali sediš v kakršnem koli vozilu, misli tudi na druge! Mnogo mladih deklet, ki kažejo v družbi najljepše vedenje, se izkaže šele na cesti, da njih olika ne izvira iz srca.

PRI NAKUPOVANJU.

Izbiranje.

Ko prideš v trgovino, moraš seveda najprej pozdraviti. Potem pa ne zahtevaj kar na splošno: »Prosim, pokažite mi kakršnokoli blago za obleke ali bluže!« Na vseh prodajnih mizah je naloženih sto in sto vrst blaga, ki čakajo na kupca. Kako naj nesrečni trgovec spozna in ve, kaj hočeš ti imeti. Odloči se že prej za gotovo blago in barvo, potem ti bo že lažje postregel.

Če hočeš imeti le kakih 20 cm blaga, povej to takoj, da ti ne bodo nosili blaga od vseh strani in pokladali pred tebe najbolj nemogoče stvari. Pomisli, da je trgovec in njegovo uslužbenstvo prav tako človek in ima prav tako živce, kakor ti . . .

Kupovanje.

Nikoli ne kupi, kar ti ne ugaja, četudi trgovec blago še tako hvali! Nikoli ne misli že takoj pri nakupu: »Saj lahko zamenjam!«

Nikar ne sprašuj: »Kaj mislite, ali bo to blago trpežno?« Saj veš, da ti trgovec ne bo povedal tega, kar misli o blagu, ko pa vendar hoče prodati svoje blago. Če sama ne poznaš blaga in se ne razumeš na kvaliteto, potem vzemi nekoga s seboj v trgovino, ki se boljše razume na blago, kakor ti!

Poceni blago.

Ako odgovarja nizka cena kvaliteti (kakovosti, vrednosti) blaga, potem izberi raje dražje, pa boljše blago. Mnogo slabih oblek skupaj ni

toliko vrednih, kakor ena res dobra in lepa. Vidiš, sestrice, vrednost je povsod in vedno boljša, kot pa cena!

Razprodaja.

Pri vsaki razprodaji ti svetujem, da si previdna! Dobro blago ob takih prilikah ni dosti cenejše. Trgovec se hoče iznebiti le slabega blaga, ki ga ni mogel prodati. Pri razprodajah in sploh v trgovinah, ki z reklamo vabijo ljudi, kupuj le tedaj, če blago dobro poznaš.

Kaj smeš kupiti.

Naj ti omenim h koncu še zlato pravilo: Nikoli ne kupuj, kar ti pride ravno pod roke, ampak to, kar v resnici potrebuješ. Mnogo žena in deklet je, ki odidejo od doma s trdnim sklepom, kaj bodo kupile, med potjo pa izpremene kar naenkrat svoj načrt in zapravijo denar za čisto kaj drugega, kar so prvotno mislile. Videle so tu ali tam razstavljene razne stvari, pa so jih kupile, četudi jih ne rabijo takoj ali brezpogojno. Tako zdaj nimajo niti potrebnega denarja za tisto, kar bi v resnici potrebovale.

Zmernost ne velja samo za jed, ampak za vse življenje.

V DRUŽBI.

Zakaj potrebujemo pravila za lepo vedenje?

V družbi se hoče vsak lepo vesti. Ker pa obstoji pri mnogih ljudeh olika le v zunanosti in ne čutijo za to notranje potrebe, se jim zdi mnogokrat težka. Zato bi se je radi iznebili. Pomagajo si s tem, da se trudijo nevezgovenost napraviti moderno. Privržencev za to dobo zlasti v vrstah mladine, kajti tu je še nagon dejavnosti v prvi vrsti sebičnost.

»Sem za to, kar je naravno in vse izumetničeno mi ne ugaja«, tako pravijo. Pri tem pa zehajo nemoteno tako, da jim lahko vidiš globoko v grlo. Kmalu nato pa si še prično snažiti nohte.

Skušaj si predstavljati, sestrice, kam bi prišlo vse družabno življenje, če bi se ta »naravnost in neizumetničenost« povsod razširila! Če bi torej vse slabe lastnosti in navade, vsa ta sebičnost in neugnanost postala splošno pravilo! Vsaka družabnost bi bila s tem onemogočena; kajti tem nepravilnostim bi se kmalu pridružile še nove, ki bi pa že ne bile več tako preproste; saj bi se jim ne postavljala nobena meja. Kadar bi pa prišlo do tega, tedaj bi že tudi težji prestopki ne bili več daleč. Takrat bi bilo že pač prepozno zaklicati običajni: Pozor!

Pravila lepega vedenja so le redkokdaj le gole vnanje oblike. Največ jih je iznašla potreba; prav za prav pripovedujejo vse eno in isto: **AKO HOČEŠ ŽIVETI V DRUŽBI, PUSTI SEBIČNOST IN MISLI NA DRUGE!**

Končno pa delamo s tem tudi sebi korist. Saj če bi vsak mislil na druge, potem bi vsakdo dobil tisto, kar mu gre, v polni meri.

Sestrice, opazuj in uvažuj pravila lepega vedenja s tega stališča in vse bo prav!
(Dalje prihodnjič.)

Sladko prehaja v grenko

Požeta je pšenica,
poromala bo v mlin,
prav dobra bo potica,
že zdaj se veselim.

Potem pa pride branje
še grozdja iz goric,
in, joj, preseljevanje
premnogo vrlih ptic!

Pod zimo misel grenka
se vsede na srce,
a tisti hip odklenka
mi že veselje vse...

Frančiška Zupančič:

Rimski spomini

Sveta Sabina

(mučenica, 29. avgusta.)

Sveta Sabina, bleda stanovalka v tihem miru!

Kakor bela hostija se dviga cerkev, ne vem, ali h komaj modremu nebu, ali v krepilo meni, osamljeni potnici, v moji nemi utrujenosti.

Bazilike, kapele, kupole, samostan, močno mestece, ki obdaja bivališče miru, vse je ostalo za mano! Morda je v bajnem predmestju steza, kamor ne bom ponesla s seboj tlačilne teže mojega srca. Morda je tamkaj zave-tišče, ki ga iščem in ne najdem? Kakor zapuščen čoln ob bregu sem, ki se spominja svojega bridkega poloma svojega daljnega potovanja in bes-nosti viharja: hočem pristanišča, okrilja pokoja, sladkega, kakor roka ma-mice na žgočih vekih.

Cesta je dolga; zgrajena je med sivim, mrkim zidovjem. Mrzel dih veje po njej. Z viška opazujejo črne in šumeče smreke osamljeno popotnico. Mračen gradič, last ponosnih srednjeveških plemičev, zaprt in opustošen, stoji ob poti kakor zver, ki čaka plena.

Nikakega glasu ni tu... ne koraka, ne ropota, ne glasu živega bitja. Rim je daleč; ta kraj je odmaknjen od hrupa in šuma. Menda uprav tako, kakor moje srce, nekdam vse sveže, živo in hrupno; mladostno moje srce, ki se je vilo in krvavelo v boli, se vžigalo v radosti in sedaj... molči.

Smreke so žalostne in temne. Vendar bodo na njihovih deblih zopet odprli mehki rožni grmi svoje čaše...

Kakor past preži starodaven grad; prismehljala se vam morda bode še graščakinja, svetlolična, kakor zarja na nebu, ko ni še legla noč na zem-ljo...

Zidovje je mrko; toda onkraj so vrtovi in ves hribček je odet v radostno haljo . . .

Moje srce je trudno. Toda na zemlji je vendarle koticček, kamor bom lahko legla, počila, zaprla veke, zaspala in zasanjala?

Sveta Sabina, svetla, svetla! Tvoj vrt je poln cvetočih rdečih čaš. Veje dreves nudijo mirna zavetišča ptičkom in žaromet poje kratke, smehljajoče popevke. Morebiti uspavanko mojim najnadležnejšim mislim?

Sv. Sabina. Zakristija je zapuščena. V zvonikih so zvonovi za večno utihnili. V predvorju kak šop travice in bedna drevesca. Tu brskajo vrtarjeve kokoši, drema črn maček; sem zre hišica ubožcev. Tri konzervne škatlje, nageljni na okencu; dvoje povojev, bolnik za šipami in mir, mir, mir . . .

Cerkev je mračna. Plamenčki sveč puščajo komaj kako gorečo solzo. V male, bele celice so prišli počivat bojevniki, odložili so grenak boj vojskâ, s skromnostjo opasani. Niso podlegli trudu, ni jih obremenjala negotovost, niso okušali trpkega sadu poraza. Bojevali so se, z govorom in vedo, jasno in ognjeno besedo, kakor dobro nabrušeni meči. Presekali so zapeljivo tančico, ki slepi in zastira človeštvu lice pravega Boga. Ni bilo na njih obrazih trpkega sledu bolesti, ne hrepeneče mučnega pričakovanja popotnika, ki išče in ne najde svoje poti: poznali so in poznajo korak za korakom poti med zemljo in nebom, vedoč, da je vsaka pridobljena duša svetla stopnica kvišku.

Ob vhodu v celice je lep vrt . . . ob izhodu iz groba je raj! Še doni glas, ki jih navdušuje k plamenečemu delu za večni cilj. Stoletja ne izbrišejo sledi, zaznačene od strogo sladkega vojskovodje. Dominik Guzman, sveti atlet . . . Ni delal z lopato, ampak uma mečem in gromko besedo v vrtu svojega Boga. Ponosno je dovojskoval večno zmago, ko je učil svojo vojsko brez strahu, da je za nebeški pridelek treba dobrega semena.

Sv. Sabina, bela zaobljubljena hostija, ki se jasno črtaš v modro nebo, nudiš mi mir. Toda . . . tudi bolest je prišla z menoj, neutešena tovaričica, ki mi sledi vsepovsod. Privlekla se je za menoj in ne molči . . .

* * *

Ej, pač! Vsaki človeški utrujenosti počitek . . . Kamen, ležišče, grob . . .

Toda kakšen mir tu! Čudna, tuja sladkost mi polni žile, ko prisluškujem vrenju krvi. V ozračju je dih odhajajoče zime. Počasi, kakor zaspana mladenka se vzbujajo pomlad. Nevidne in skrivnostne roke prše tisoč dišav po vrtovih in gajih onkraj zidovja. Vonj zelenja in dišav, opoj vijolic in vsakršnih rož, drevesnega soka in polnega brsta! Ptički že znašajo bilke slame; vmes pa cvrčanje radostno — ob pripravljanju gnezd.

Še malce in prišla bo v igred, smehljajoča in zvedava. Prosojna roka ji bo lila s prstov topel in rahel dežek, solze ljubezni zemlji. Dahnila bo v boječo travico in v gnezdeca. In travice bodo vzcvetele, gnezdeca žgolela.

Toda tu je mir!

V mistični tišini sniva predmestje v svetli luči. Na golem drevju ob cerkvenem vhodu zre zvedavo komaj kako brstje, če je-li že prišla ura, da si odene zeleno tuniko. Na oknu ubožcev že rdeče čaše popja nageljev . . . Priletel je metuljček in kroži mimo . . . Onkraj zidovja je mandeljevo drevo: sklanja se, zre in trepeče, v pričakovanju nežnega cvetja . . .

Sv. Sabina, bleda stanovalka miru! Kolika sladkost biti sama s srcem, ki sniva! Čuti pomladni korak in prisluškovati glasu, ki šepete o preteklem. Star menih pripoveduje:

»Lepa poganka je bila negotova na svoji poti brez cilja. Blodna, tužna ujetnica smehljajočih lic v veliki, marmorni in zlata bleščeči palači. Čutila je težo nakitja, ki ga ji bo nekoč treba zapustiti. Težo lepote, ki bo odcvetela. Težo življenja, vsako uro krajšega. Minevali so ji dnevi drug za drugim, kot odpada raz vej listje. Toda Serapija Antijohijska, nje najljubša sužnja, je bila z njo. Vse njene umirjene kretnje so dihale nežno radost. Bila je ljubko mila s sovražniki; nje izraz počasen, resen in premišljen. V očeh svetel sij nebeske vizije in med ljudmi skoro nevidna, daleč od njih, izbrana za boljše domovje. Sabina bi rada poznala ta dom; poznala bi rada to, kar je čutila in kar je ljubila sužnja, ki ji darovi in ljubezen niso segli do srca. Sovražila je lepoto svojega telesa, žarnih usten, kodrastih las; lepota divje rože v cvetu. Ljubila je delavne dni, bdeče noči, poste, razgovore šepetajoče o nekem Bogu, ranjena kolena, tesno vrvico okrog pasu, raševinasto haljo, smrt. Tudi ona, Sabina, je ljubila in zaničevala to, kakor sužnja. In nemi sestri sta koračili isto pot. Delili sta kruh z ubožci, prižgali nevidno lučko v njih srcih, se zaobljubili najsvetejšemu ženinu, in služeči siromakom, sta se odevali s potrpljenjem, pokorščino, ponižnostjo. Toda neke grozne noči, ko je obležalo lepo truplo sužnje stokrat ranjeno v rdeči mlaki krvi, kakor na škrlatni preprogi, ga je boleča Sabina umila z lastnimi solzami, zavila v vonjav prt, ga pokopala ob svitu plamenic — ob edini navzočnosti Gospoda.—«

Menih je prenehal. Toda kakšen mir! Kakšen počitek na tem kamnu, . . . kjer sem poslušajoča obsedela. Zvoniki Sv. Anselma in Sv. Aleksija, segajoči v komaj modro nebo, pretkani s srebrnimi nitmi, rosnih kapelj, se kopljejo prelestno v soncu . . .

In je zopet povzel besedo:

»Po sto letih je bila Serapija odkopana: Ustne še rdeče, lasje še kodravi in rjavi. V prekrižanih rokah je vzcvetela lilija in še cvete.« Mlad menih stopa počasi po vrtu . . . kako je lepa bela halja med rdečimi čašami!

* * *

Starec, ki mi govoriš, tvoje vabilo je sladko. Toda slajše je sonce. Ti obljubljaš, sonce je dalo.

Sonce je na mojih rokah, na mojih vekih, na moji koži, v mojih laseh. Pijem je kot dobro pijačo.

Nisem še došla iz vrveža v pokoj, iz viharja v zavetje, iz boja v počitek. Nisem popotnica brez cilja, ki je imela samo svoje bolno srce. S teboj naj vstopim, da si ogledam cerkev? Mrzlo je tvoje svetišče, starec, temačno, grozotno grobišče nešteti mrtvih. Govorilnica je mračna, polna šepetajočih senc. Lep vrt je nedostopen moji ženski nogi. Pusti me tu, starček! Nočem je videti tvoje cerkve. Trepečem v nji. Stene so gole, okna nimajo barvnega nasmeha. Mraz, sivina, večna zima je na umrlih, ki jih krije in tudi na varuhih, ki se izmučeni zatekajo vanjo. Svetohlinke mrmrajo svoje zahteve, orgle buče. Misli uhajajo k slepcem bližnjega hospica.

Sledimo podobam srčnih vitezov, ki krije njih zemske ostanke kamenita plošča ter zapira njih večni sen. Kakor besne zveri so nekoč švigala v svet njihova hrepenenja, nasičujoča se s plenom, ropom, dokler se jim niso sklenile na prsih okrvavljene roke. Zakaj ne skleniti preje groznih rok, zabraniti večnega trpinčenja?

Zgodba stara, toda vedno nova plakajočemu srcu. Druge roke so se dvignile krvavordeče, se prekrizale voščenoblede, a niso več udarjale, niso več ranile. Druge se mučijo tudi danes v krvi nedolžnih. O, pač, stara zgodba, večna zgodba: vsaka zver je kdaj nasičena, toda človek nikoli! Ni še skovana veriga, ki bi uklenila njegovo pohlepno poželenje. Divja tolpa je tam doli v svetu, ki se kolje za nič, za prazen nič. Kaj ji mar grozotne boli, muke?

Toda kako sladek mir tu!

Morda sem nekoč trpela i jaz, morda sem i jaz videla umirati... Ne vem... Vsi spomini moje bolesti in moje radosti so daleč in istotako daleč so spomini na druge.

Duša moja je kakor iz potovanja se vračajoča lastovka.

Cerkev je nad grobom Serapije, drage sužnje sv. Sabine, rimske matrone, ki jo je spreobrnila h krščanstvu. Poleg je dominikanski samostan. Dominik (4. avgusta) Guzman je bil ustanovitelj reda, ki se je bojeval za vero v najhujših časih krivoverstev in kot propovedujoči red še danes širi božje kraljestvo.

Deklica na tuje gre...

Draga Marija in sestrice!

Kar kmalu bo napočil dan in minilo bo leto dni, odkar sem se prvič oglasila v »Vigredi«. Joj, kako hitro se je zasukalo leto naokoli. Hitro, prehitro! In sedaj, ko sedim sama v svoji sobici ob mali mizici, obloženi s samimi domačimi časopisi, med katerimi so mi najdražji »Vigred«, »Domoljub« in nadvse dragi »Katoliški misijoni«, bodo moje misli pohitele z vso radostjo do Vas, drage sestre. Da vam zopet malo povem, kako poteka življenje na ljubeznivem jugu. — Najprej pa se moram oddolžiti naši ge. Mariji, ker se bojim, da bi drugače bilo preveč obresti.

Oprostite, ga. Marija, ker skoraj ne vem zahvale za Vašo veliko dobrohotnost in povabila na sveže klobasice. Zelo mi je bilo žal, ker se nisem mogla v resnici odzvati.

Ker klobasice so zame velika »slaščica« posebno sedaj, ko jih poznam več. — Če pa bo kakšna »mesenka« v rezervi ostala gor v »nebo« se pa najlepše pripravim, ker jo bom enkrat, če Bog da, letos domov primahala. — Pristrčni: Boglonaj!

Pozdrave sem tudi izročila Julki in Francki. — Oh, škoda, ker osebno ne poznate to našo Julko. Fest deklíč je, kot malo takih. Vedno razigrana. S svojo nedolžno šalo spravi vsakega v dobro voljo. — Sicer moram biti tiho, drugače bi me še za »ušesa«. Vendar, gdčna Julka, Vas z največjim veseljem pričakujem. — Kdaj me pa pridete za »ušesa«?

Vidim, da je pri Vas, ga. Marija, okrog našega toplega ognjišča tam v beli Ljubljani vedno več sestic, ki prihajajo z bližnjih in daljnih delov sveta. Kot ovčice druga drugo vodijo in kličejo k studenčku, da se naužijejo one sladkosti, ki jo svet nima. Kako lepo je to. Kako se tega veseli naša sladka domovina, naši starši, zlasti naše predobre matere in sestre. Kako so veseli tega gotovo vsi, ker vidijo, da jim tujina ni in ne bo mogla izkoreniniti, kar jim preveva srce: vero v Boga in ljubezen do domovine. »... kot iskra živa v srcu tliš, ljubezen k sebi mi budiš...« Tako poje sleherni dan naše srce, kateremu se laska tujina in ga hoče zase osvojiti. Toda — vara se! Saj utripa sleherni udarček v ljubezni za domovino — za dom.

Sestrice drage, nalagajmo goriva na to naše ognjišče, da bo plamen svetlobe in toplote ogreval tudi tam, kjer so srca naših sester v ledovju zakovana. Da bo žarelo iz tega ognjišča kot reflektorska svetloba, v kateri iščimo uboge in jih privedimo nazaj s poti teme.

Titula »potepenček« se me še kar drži. Kar vsaki mesec jo moram kam mahnuti. Tako sem bila pred nedavnim časom zopet v Beogradu. To potovanje je bolj »lukuzno« kot tam po Črni gori, namreč z avtom. Res je lepa vožnja, zlasti v dolgi pečini, obdani z visokim hribovjem, na katerem se vidijo ogromne črede ovac in koz. Uboga žival, ki si mora iskati hrano po teh pustih, kamnitih gorah.

Z neko lahkoto je avto brzel dalje po vijugasti cesti navzgor, navzdol, nad lepo, bistro in tekočo reko Ibar. Šumeče valovje se je zaletavalo sem in tja in se razbijalo ob veliko kamenje. Na drugi strani reke je odmevalo ropotanje težko natovorjenih vlakov in se zgubljalo v pustih grebenih.

Pečina, reka in bobnenje je ostalo že za nami. A pred nami se je odprlo ravno polje, skromne hišice čepe kot klobučki med različnim drevjem. Globoko in nepopisno radostno sem vzdihnila, ko sem zagledala malo ob strani mlada smrekova in borova drevesca. Toda kot blisk je švignil avto mimo tega zelenega šopka mladih drevesc. — In tako skozi mesta in vasi smo po dobri šesturni vožnji dospeli v Beograd. — Tu mi je v največje veselje, kadar morem ob prostem času pohiteti k dobri č. s. Leonili, in »njenim hčerkam« v sanatorij »Vračar«. Nadvse sem bila tudi vesela, ko sem mogla biti po par letih na nedeljo v cerkvi Krista Kralja in slišati pridigo v slovenskem jeziku. Postna pridiga je bila. Klic božji, ki je klical vsa slovenska dekleta, da moramo biti Veronike in nositi povsod v svetu duhovni robec. — Od velike sreče v tem svetem trenutku sem bila globoko ginjena. Iznenada sta mi spolzeli dve solzi po licu. Da, sestre drage, solzi, katerih me ni sram. Saj sta bili solzi notranje sreče, katero razume le ona deklíška duša, ki živi v trpljenju daleč od vsega tega in hrepeni po vsem tem.

Sestre drage v Beogradu, precej Vas poznam, še več pa ne, in vem, da so Vaša pota z bodečim trnjem posuta (a ne mislite, da so moja z rožicami ali mogoče s preprogo pregrnjena), vendar ali veste, kaj imate ob nedeljskih svetih trenutkih? Cel teden garate, a ko pride nedelja, greste v cerkev, kako lepo se tu odtežite in potožite vse naši nebeški Mamici. Medtem, ko smo dekleta, raztresena še dalje proti jugu, kjer se ne moremo iti potožiti v cerkev k Mamici, ne poslušati besede božje, vendar moramo vztrajati. Zakaj, ker tih, drugim neopažen je naš pogovor z dragim Bogom. Dokler je deklíško srce prežeto z ljubeznijo do Boga, dotlej je skoraj tudi brez nevarnosti, da bi klonila. »Na križu Jezus nas uči, srčno se vojskovati...«

Sedaj pa malo v odgovor onim dekletom, katera so mi pisala, da bi rade semkaj prišle. V prepričanju sem, da ne boste zamerile tej moji iskrenosti.

Bolj kot sama sebi bi želela Vam in vsem najboljše srčno in vsega, česar si do brega želite. Vem, da ste fest, zdrave in močne. Ali, drage moje, groza me spreleti, ko se spomnim na telesno zdrave in močne dekleta doma, in ko so šle v svet, začelo je pojemati kot dogorela lučka in nastala je tema v duši. Doma ste, zato nimate pojma, kaj je svet. Doma ni onih bojov, s kakršnimi se moraš bojevati v svetu. Niso to boji z orožjem. Ne, ne, draga moja, a so često še hujši.

Svetujem tudi jaz Vam in drugim: »Nikar se ne podajajte od doma takoj proti jugu. Če že res mislite, da morate iti, pojdite prvo v domača mesta. Da se polagoma navajate na vse. Če pa le moreš, sestraica draga, ostani doma! Ker tujina je kruta mačeha s kamenitim srcem.

Pošiljam pristrčne pozdrave vsem bralkam Vigredi, zlasti ge. Mariji in šentjernejskemu dekliškemu krožku.
Mimi z juga.

Le kdo široko izpolnil bo vrzel
za narod svoj, ko Ti trpel, živel?
Z njim vriskal v sreči, jokal v težkih dneh.
Ti klonil v težkih dneh nisi nikdar!
Ni streti mogel zlobe Te vihar.
Si nehvaležno delo zanj vršil,
premnogim bednim dober očka bil.
Bil res si pravi Kristusov vojak,
v objem še smrti padel kot junak.
Premnog izklesal si si spomenik,
ki poznim še rodovom bo glasnik.
Spomin na Te nam večno bo ostal,
plačnik za vse pa bodi Kristus Kralj!
Počivaj mirno v tihi jamici,
pri Jezusu se spomni nas in Božji Mamici!

Francka Z.:

MATI

Ob obletnici, ko nas je zapustila

Vidim jo na vratih, ko nas je pozdravljala: drobne, blede roke, obraz jasen, mil, vendar skoro žalosten.

Vpraševala sem se, čemu ta melanholičen smehljaj, ker vse krog nje je cvetoče, tudi življenje, ki ga je poživiljal sij njenega pogleda.

Cvetni lonci so bili v razkošnem čaru ono leto; prelepi, kakor nikdar prej: Pozdrav, njej v slovo... Krog nje cvetje; ona ga je gojila, s koščeni rokami.

Ali naj zadušim v grlu neplakane solze? Ali naj umirim svojo človeško boleost v tolažbi, da v desetih ali tudi morda dvajsetih ali še več letih — nič v primeru z večnimi

A. Salmič:

† G. MATIJU TOMAZINU V SPOMIN.

Mar res, mar res, že Tvoj je prišel čas,
da moral v dolgo večnost si od nas,
gospod Matej?

Mar ni težko Ti v tesni jamici,
ko še ves mlad in jak vanjo umaknjen si?
Načrtov poln, smelih nad, idej,
odšel od nas si preko večnih mej.
Li veš, da nas razplakal si grenko,
ko čuli smo, da k nam Te več ne bo?

zvezdami — tudi mene ne bo več? Danes sem med preživeli, se razburjam in peham v morda nepotrebem; kmalu morda bom spala poleg nje... Vse bo nadaljevalo žitje v istem ritmu, drobno in malenkostno v posameznosti, veliko v skupnem delu. In pomlad bo objemala zopet cvetnih rok loke. Cveteli bodo lonci cvetja tamkaj, kjer me je pozdravljala, blagoslavljalna na dolgo pot, dokler nisem izginila za ovinkom.

Oj, ovinek! Da bi ga nikdar, nakdar ne bila dosegla!

Ne vem, katera roka bi jo lahko nadomeščala v tisti sladkosti, tisti dobroti, v božanju in ukazovanju.

Zdi se mi, da mi je z njo vred izginilo pol sveta: nekaj velikega in nenadomestljivega.

Mnogo je dobrih ljudi: ne pravim, da je imela ona sama ta privilegij. Vsi imamo večjo ali manjšo mero dobrote, in če ne drugega: stremljenje za njo. Toda je toliko oblik in načinov dobrote, prešinjlive, žareče, nepremagljive, ganljive, brezsenčne, s sijem skoro samosvetlih zvezd. Dobrote, ki se razdajajo in množe po raznih stopnjah.

Njena je bila: posvetitev, umevanje, veličina.

Nje starost je bila mladost, veličastno kronanje svetega življenja. Od nje sem se naučila ceniti življenje. Po njej in pri njej sem razumela, zakaj je postavilo človeštvo v svetlem trenutku na oltar Mater, Mater božjo.

Nočem vam predstaviti moje žive boli v literarnem oblačilu: opisati hočem mojo mamico, simbol vseh mamic. Hočem, da za trenutek oživi, po letih počitka.

Bila je drobna in slabotna. Vsako jutro je molila, dolgo, dolgo. O, molitve brez konca, zaupne! Njih odmev me je spremljal povesod, kakor tajna moč. Noči so bile polne njene molitve; jagode rožnega venca so drsele neutrudno med njenimi prsti, za mene, za nas vse, svoje otroke.

»Mamica, kako ti je?« sem jo barala vsak večer ob vznožju postelje, ko sem se vrnila z dela.

»Dobro!« — Vedno dobro.

Toda nekega večera ni odgovorila več. Ugasnila je, izginila, mirno, kakor je živela.

V ozračju pa je nastalo tedaj nekaj mrkega, neznanega, krutega. Kot bi manjkala vsa bistvena ubranost življenja, kakor bi bil končan smoter življenja. Zdi se mi, da prehaja dobrota v čustvenih valovih kot toplota in svetloba: Njene ni več; tudi valovi njenega duha nas več ne bodre; mučna zavest praznote in mraza nas obdaja. Morda pa ni izginila docela: morda se je le oddaljila s sveta, toda v brezpremerljive daljine. Tako tudi je. Gledam včasih zvezde, najsvetlejšo si mislim, da je njen duh. Včasih jo čutim v bližini in jasno mi pravi: »Naredi tako! — Tega ne!« — In zre me ljubko, milo. Koliko moč ima ta milina!

*

Za trenutek vsaj jo hočem videti oživljeno, milo tolažnico!

Mnogim je bila svetovalka. »Zaupati!«, je srčila. In zaupnost je vzknila in se vračala kakor pričarana. Nič ji ni motilo jasnega izraza. Toda v duši je čutila bol in često ji je roka segla na sočustvujoče, bolešno srce. Skromna: nič ni bila in nič ni hotela biti — samo mati.

Med nama, mladima hudournikoma, je bila mirna smer, globokoverna, dajajoča življenju pomen.

Ne vem, ali naj blagoslavljam življenje, ki mi jo je dalo, ali naj se hudujem, ker mi jo je vzelo, vprav tedaj, ko bi ji bila lahko nudila več kot doslej?

Vidim posteljo, kjer se je umirila za vedno, omarico, kjer še trepeče lučka pred sveto podobo. Čujem veter, ki je pihal onega večera v dolgem, neprenehavim, nečloveškem vzdihu.

In čutim danes kot tedaj in kakor vedno, obupno gorje življenja, ki je še tem hujše, ker ni več nje, moje mamice...

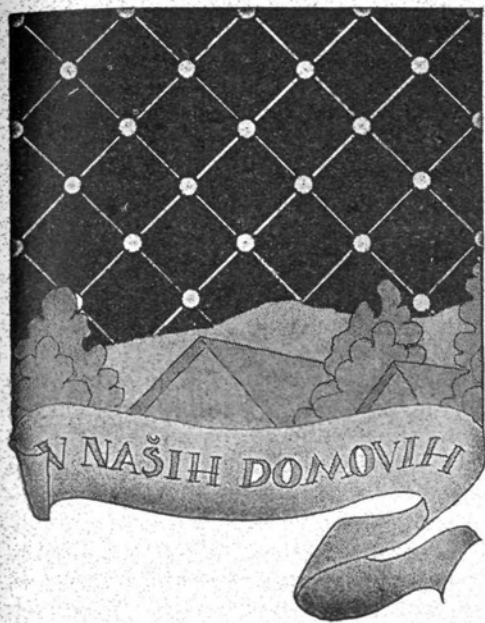
DUHOVNE VAJE

v Domu Device Mogočne bodo:

Od 12. do 16. avgusta za dekleta.

Od 20. do 24. avgusta za gospe in matere.

Pričetek prvi dan ob šestih zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Oskrbnina 100 din. — Prijave na Predstojništvo Lichtenturnovega zavoda v Ljubljani, Ambrožev trg 8.

SADJE POZIMI

V avgustu smo, sredi najbujnejše sadne in zelenjavne sezone, zato je prav, da pomislimo na čas, ko nam narava ničesar ne nudi in da kot čebelice zbiramo v izobilju za bodoče slabe čase.

Večkrat se govori o umetnosti vkuhavanja, kar je pa popolnoma napačno. Umetnost se spreminja, konzerviranje jedil je pa na strogi, stalni, znanstveni podlagi. Če hoče gospodinja z uspehom vršiti to svoje delo, je prav, da vé in pozna dejansko stanje, katerega se mora točno držati.

Najobičajnejši način konzerviranja je steriliziranje.

Znanstvenik Appert je 30 let poizkušal in dognal, da so bakterije vzrok, če živila gnijejo in razpadajo ter jih je treba popolnoma uničiti, če hočemo živila ohraniti. Dognal je dalje, da moramo živila določen čas izpostaviti visoki vročini in obenem izločiti vsak zunanji vpliv, da delovanje bakterij trajno onemogočimo. Zato je poleg segrevanja važno, da jedilne shranke neprodušno zapremo.

Vse to naše delo je proti naravi, to se pravi, proti naravnemu zakonu razpadanja.

Sterilizacija sadja je dokaj lažja, kot sterilizacija sočivja, ker varuje sadje lastna kislina. Tudi ne vsebuje sadje spor, ki

so mnogo bolj trdožive in jih najdemo v sočivju. Za sadje zadostuje zato samo kratkotrajna enkratna sterilizacija. Seveda mora biti sadje sveže, nepokvarjeno in nenagnito, pravilno zrelo, a ne prezrelo.

Samo zrelo sadje more razviti polni sadni vonj, ki daje našim shrankom značilen okus. Dodatek sladkorja je popolnoma po našem okusu. Saj pri sterilizaciji v neprodušno zaprtih kozarcih ali puščicah dodajamo sladkor samo radi okusa. Za sladkorno bolne sploh ne dodajamo sladkorja.

Poleg pravilnega segrevanja je pri konzerviranju važna popolna brezkalna snaga. Snažni naj bodo kozarci, stekleni pokrovčki in gumijasti obročki, snažna vsa posoda, ki pride s sadjem v dotiko, snažen prostor, kjer delamo, in snažna slednjič tudi gospodinja sama, ki je zaposlena s tem delom. Kaj pomaga, če tudi bakterije v sadju zamorimo, če jih pa same s svojo nepazljivostjo in premajhno snažnostjo povsod zanesemo! Tudi, če smo kozarce, ko smo jih spraznile, skrbno umile, je dobro, da jih pred uporabo vsaj nekaj ur namakamo. Trdožive spore, ki so se morda kje ugnezdile in posušile, v vodi ožive in jih potem s pomivanjem lahko odstranimo. Če pa ožive šele potem, ko smo vložile sadje, nam pokvarijo cel kozarec. Posebno pazljivo moramo zbrsiti in osušiti zgornji rob kozarca. Med vlaganjem smo ga gotovo zmocile, sedaj ga je treba še enkrat umiti in zbrsiti, paziti pa, da ne ostanejo kaka vlakna od brisače na njem, ker bi tudi ta, če še tako nezatna, zadostovala, da se kozarec ne bi mogel neprodušno zapreti.

Tudi s celofanom ali stekleno kožo moramo sterilizirati, ne da bi kupile drage kozarce. Vzeti moramo le dvojni celofan in z ovlaženim motvozom trdno zavezati. Kozarce moramo v loncu, kjer jih segrevamo, postaviti na lesen ali kovinast podstavek, ker bi se sicer dno preveč segrelo

Zaloga jajc za zimo.

Mnogo denarja si prihranite, a imate tudi pozimi vedno okusna jajca. Garantol se ne strdi, zato lahko jajca tudi naknadno dolagate. Uporabljajte torej **Garantol**.

✓ Garantolu se ohranijo jajca več kot eno leto.

in lahko počilo, ker je pri navadnih kozarcih steklo tanjše ko pri patentnih. Da se nam sterilizacija bolj gotovo posreči, dodamo tem shrankom nekoliko več sladkorja. 60% dodatek sladkorja pa že zadostuje, da sladkor sam ohrani sadje. Včasih so kozarce zavijali v krpe, ali jih omotali v seno, vendar je to nepotrebno, če je v loncu podstavek.

Hruške. Poznejše vrste hrušk so boljše za konzerviranje kot zgodnje, ker lepše ohranijo čisto belo barvo in aromatičen okus. Lepo olupljene in na polovice ali četrtinke zrezane hruške parkrat prevremo v sladkorni vodi (1 l vode, 30 dkg sladkorja). Potem jih poberemo s penovko in ohladimo v mrzli, z limono okisani vodi. Nato jih skrbno vložimo, kolikor mogoče tesno do vrha kozarca in zalijemo s sladkorno vodo, da manjka dva prsta do gornjega roba. Steriliziramo jih 20—30 minut pri 80°. Če nimamo toplomera, moramo pač vodo zavreti, vendar potem lahko 5 minut manj steriliziramo.

Breskve. Važno je, da zberemo take, ki se ločijo od koščice. Ker je koža večinoma grenka, jih olupimo. Breskev ne kuhamo prej. Zalijemo jih s sladkorno raztopino 50 dkg sladkorja na liter vode in jih steriliziramo 20 minut pri 80°.

Češplje. Češplje vlagamo cele ali polovice, z lupino ali brez. Po okusu pripravimo sladkorno raztopino, ki ji dodamo 30—40 dkg sladkorja na liter vode. Steriliziramo 20 minut pri 80°. Segrevati je treba počasi. Če prehitro dosežemo veliko vročino, se sadje sesede in kozarci niso lepo polni.

Borovnice. Borovnice skrbno operi in pusti, da se popolnoma odcede. Potem jih v veliki skledi zmešaj s sladkorjem. Na 1 kg borovnic vzemi 30 dkg sladkorja. Tako pripravljene borovnice postavi čez noč na hladno. Drugi dan jih s sokom vred napolni v kozarce do dva prsta pod robom in počasi segrevaj 20 minut pri 80°.

Kakor vidite, je postopek pri vseh vrstah sadja zelo sličen in gospodinja, ki se ji je posrečila ena vrsta, bo znala pravilno postopati tudi z drugo. Sadje, ki ima mnogo soka, zmešamo s sladkorjem in ga z lastnim sokom vložimo v kozarce, kakor smo videle pri borovnicah. Podobno po-

stopamo pri rdečih jagodah, malinah, robidah itd. Drugo sadje zopet vložimo surovo in zalijemo s primerno sladkorno raztopino, kot je to navedeno za breskve in češplje. Podobno postopamo pri češnjah, marelicah, raznih slivah itd. Bolj krepko sadje pa prej obarimo, potem ohladimo v limonovi vodi, ga nato vložimo in zalijemo s sladkorno raztopino, kjer smo ga obarile. To naredimo pri hruškah, jabolkih, kutinah itd.

Sadje v oslajenem kislu.

Poseben okus ima sadje, ki ga vložimo v oslajenem kislu. Za to so zlasti primerne hruške in češplje. V nekaterih krajih pa tako vlagajo tudi kumare, melone in zelene paradižnike. Na liter dobrega vinskega kisa damo 70 dkg sladkorja in v tej raztopini po vrsti prevremo pripravljeno in očiščeno sadje. Potem ga vložimo v kozarce, kis še nekoliko pokuhamo in vlijemo čez vloženo sadje. Kozarce zavežemo s celofanom. Hruške kuhamo, dokler se ne dajo prebosti z zobotrebcom.

Marmelade.

Za marmelade rabimo dobro zrelo, a ne pokvarjeno sadje. Kuhamo tudi več vrst sadja skupaj, n. pr. borovnice in jabolka, ali češplje in breskve, ali maline, ringlo in hruške. Za marmelado uporabljamo tudi paradižnike, ki jih kuhamo same ali pa s češpljami in jabolki. Za marmelado sadje najprej skuhamo. Najbolje se skuha v sopari. Manjši lonec s sadjem postavimo v večji lonec z nekoliko vode. Pokrijemo oba

Vedno se tepeva, edina pa sva v tem, da je kuhinjska čokolada Mírím dobra!

MÍRÍM
KUHINJSKA
ČOKOLADA

Vedno se tepeva, edina pa sva v tem, da je kuhinjska čokolada Mírím dobra!

lonca in kuhamo, da se sadje zmehta. Če voda povre, dolijemo drugo. Na ta način ni treba sadju dodajati vode, tudi nimamo skrbi, da se pripali. Sadje potem pretlačimo in dodamo na kilogram te sadne kaše 40 do 70 dkg sladkorja. Nato še dalje vkuhavamo, da se nam marmelada primerno zgosti. Čim manj smo dodale sladkorja, tem dalj časa moramo kuhati. Marmelado še vročo napolnimo v čiste kozarce in jo pustimo do drugega dne, da napravi kožico. Potem izrežemo iz celofana koščke, ki odgovarjajo odprtini kozarca in jih namočimo v rum ali dobro žganje. Položimo jih tesno na vrh marmelade, da ni nikjer vmes zraka. Na vrhu potresemo še s salicilom, potem pa kozarce zavežemo. Tako smo površino marmelade dovolj zavarovale in če je dovolj prekuhana, se nam ne more pokvariti.

Če ima pa gospodinja dovolj patentnih kozarcev, tudi marmelado lahko sterilizira. Tako marmelado je treba manj časa kuhati, mnogo bolje ohrani naravni sadni okus in je skoro neomejeno trpežna.

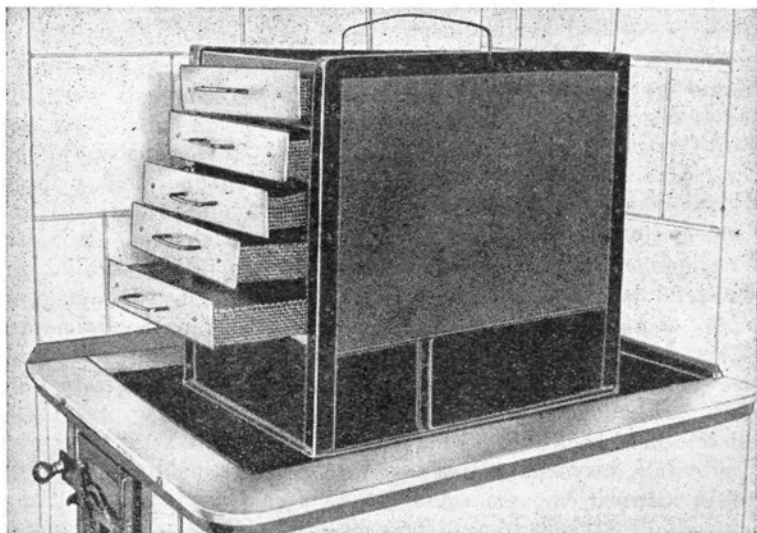
Jabolka in češplje pa tudi skuhamo v sadno mezgo brez dodatka sladkorja. Jabolka zrežemo in z nekoliko vode tako dolgo kuhamo, da sadna kaša gosto pada od žlice. Češpljam pa odstranimo peške in jih potem kuhamo. Paziti moramo, da se nam sadje ne pripali. Shranimo to mezgo kakor marmelado v kozarcih ali pa v prstenih loncih.

Jabolčno mezgo lahko tudi za prst debelo namažemo na krožnik in posušimo na soncu. Potem te kose zvijemo in shranimo na suhem prostoru. V nekaterih krajih Bosne je to posebno priljubljena slaščica za otroke. Tudi prav majhni otroci žvečijo kos take posušene mezge, ki jim nadomešča naše »lizike«.

SUŠENJE SADJA.

Ker se je letos pokazala in se nam še obeta izredna sadna letina, ne smemo pozabiti na sušenje sadja. Naše babice so imele polne skrinje krljev in otroci so jih imeli vso zimo za malico. Še kosci in mlatiči so si gasili žejo z vodo od krljev in suhih hrušk. Saj za domače gospodinjstvo ni zato potreba nobenih posebnih priprav. Tudi ne bomo porabile zato nič več kuriva. Le vsako toploto naj gospodinja izrabi. Peč po kruhu, štedilnik med kuho, če ni ves izrabljen, štedilnikove pečice še vse popoldne, ko se preneha kuriti, vse to so prilike, da si brez posebnih stroškov nasušimo sadja. Za mal denar dobimo primerne lese, ki naj bi nikdar ne bile prazne. Če sušimo na štedilniku, jih ne smemo postaviti neposredno na vročo ploščo. Podložiti moramo kos opeke ali kaj podobnega. Lahko si damo napraviti tudi malo sušilnico. (Slika.)

Sadje mora biti zadosti suho, preden ga spravimo. Ni pa potrebno, da kar rožlja in se lomi. Zadostuje, da se ne iztisne nič

več soka, če ga upognemo. Sicer pozneje nekoliko odneha, posebno če nimamo prav suhe shrambe.

Sušimo lahko vse vrste sadja in ne le jabolka, hruške in češplje. Zelo dobre so suhe češnje, marelice in breskve. Če hočemo za praznike kak priboljšek, sadje olupimo in potem posušimo. Sicer ne bo tako lepo kot je braziljsko, po okusu ga bo pa še prekašalo, ker lepa barva tega sadja se doseže le z žvepljanjem. Poskusite tudi z jabolčnimi obročki. Jabolka se razrežejo na prst debela kolesca in izreže peščiče. Nato se naberejo na vrstico in posuše na soncu ali nad štedilnikom. Če nočemo, da nam jabolka preveč zarjave, jih za nekaj časa damo v slano vodo.

Zaje And.:

KAKO PRIDEŠ DO OKUSNEGA KUNČJEGA MESA?

Nekatere gospodinje, ki so po naših navodilih pričele z rejo kuncev, bi rade vedele, na kakšen način se pride do dobrega in res okusnega kunčjega mesa. »Rejec malih živali« je radevolje dal na razpolago nastopna pojasnila in navodila:

Predvsem velja: *Kolji kunce o pravem času!*

Tudi pitan kunec dozori ob svojem času. Mladi kunc, stari 3—4 mesece, niso pripravni za klanje; zakaj njihovo meso je močno vodeno, mišična vlakna premalo pretkana s tolščo, tako da njih meso ni okusno in sočnato. Kolji kunca šele, ko je star vsaj 5 mesecev, še bolj kvalitetno pa bo meso, če počakaš s klanjem do 6. ali 7. meseca. Kakor pa bi bilo škoda klati kunca prezgodaj, tako pa tudi ni pametno čakati z njegovo porabo v kuhinji dalje kot 7 mesecev. Taka starejša žival potrebuje mnogo krme in prirastek na mesu je v razmerju mnogo manjši kakor v mladosti.

Nadaljnje pravilo je: *Ne kolji kunca, ne da bi ga bila prej nekoliko opitala!*

Včasih slišimo, da ima kunče meso nekaj neprijeten postranski okus ali vonj. Res se dogaja to pri kuncih, ki jih držimo v govejem ali celo konjskem hlevu, ali pa tudi sicer v pravih hlevčkih, ki pa so zelo nesnažni in zanemarjeni. Pa četudi držiš kunce v najbolj snažnih hlevcih in

jih krmiš popolnoma pravilno, prvovrstnega mesa ne dobiš brez predhodnega pitanja.

Če imaš kaj izkušnje, boš kmalu opazila, kako velika je razlika v mesu, n. pr. pri gosi, ki si jo zaklala brez vsake priprave in pri gosi, ki si jo poprej pitala 2—3 tedne. Isto je tudi pri kokoših in racah.

Če torej hočeš pri kuncu izvrstno meso, ga loči za par tednov od drugih in ga krmi z bolj močnimi in škrobastimi krmili. Pokladaj mu pičo, ki je po možnosti suha, le v majhnem delu pa vodena in sočna. Tako krmiljenje pospešuje tvorbo tolšče, ki naj zmerno poraste mišična vlakna, da postane meso voljno, sočno in okusno.

Za pitanje kuncev se najbolj poda zmes ječmenovega zdroba (šrot) in kuhanega krompirja. Lahko prideniš tudi nekaj pšeničnih otrobov. Namesto ječmenovega zdroba vzameš lahko tudi koruzni zdrob. Poleg tega dajemo kuncem pri pitanju tudi večje porcije ovsu in pa dobro seno.

Prav je, ako daš pitancem na razpolago vejic od iglastega drevja (smreka, borovec); to jim bo nadomestovalo namizno sadje in je ob enem prav dober material za glodanje.

Nekateri tudi priporočajo, naj pridevamo krmi kakih dišavnih rastlin iz domačega vrta, češ, da se meso navzame tega duha in je potem pečenka tem okusnejša. To pa je stvar poskusa in okusa.

Važno je tudi pravilo: *Kolji ob pravem času pred kuhinjsko pripravo!* Zadnji dan pred zakolom dobi kunec le še seno in vodo. Če želiš kunca v nedeljo na mizo, zakolji ga v četrtek ali petek, da se meso dovolj »odleži«, preden ga dobi v roke kuharica. Zelo napačno bi bilo zaklati kunca neposredno pred pripravo za jed. V tem primeru pride kunec redno v kuhinjo v času takozvane »mrtvaške otrpnjenosti«, ki se prične nekoliko ur po zakolju. Takoj po smrti je kunče meso voljno in mehko. Ko pa izgubi naravno telesno toploto, se prično mišice krčiti, krepeneti, postajati trde in se bližajo stanju, ki mu pravimo »mrtvaška otrpnjenost« (rigor mortis). Glavni vzrok tega otrpnjenja je v tem, da se nabira v mišičevju mlečna kislina in ta vpliva na opisani način na mišična vlakna. Mišice nekako prežive

smrt kunca; še delujejo s tem, da proizvajajo mlečno kislino. Dokler je kunec živ, se kri pretaka v njem in odplavlja mlečno kislino, ki se nabira v mišičevju. Čim pa krvotok zastane, ostane tudi mlečna kislina v mišicah in povzroča, da otrpnejo in otrdijo. Po določenem času pa se mlečna kislina izpremeni, ne vpliva več na meso, ki postane zopet mehko in voljno. Zato naj kuharica prične s pripravo kunca ali takoj po zakolju, dokler še ne otrdi, ali pa šele, ko ta otrdelost premine.

Najbolje je, če leži kunčje meso 2 dni na hladnem, preden pride v kuhinjo. Če bi pa gospodinja rada pospešila prehod iz otrdelosti do voljnosti, naj zavije meso za nekaj časa v prtič, ki je namočen v kis.

Zgodi se, da je nekatera gospodinja vsa iz sebe, ker kunčje meso udarja nekoliko na sladko. To pa je čisto naravno in izvira iz istega vzroka, kakor pri konjskem mesu. Vsebuje namreč do pol procenta glikogena, ki se pa kmalu razkroji v razne sladkorje. To sladkobo lahko kuharica odstrani s tem, da pripravi meso kot divjačino.

SIR

Moja gospodinja v letošnjih počitnicah me je naučila pripraviti trd sir v krožčku, ki sem ga večkrat poskušala pripraviti že prej po navodilih, ki jih imajo kuharske knjige, pa se mi nikoli ni posrečilo. Ta način je pa tako preprost in je skoro nemogoče, da bi se ponesrečil, če si le vzamem dovolj časa in delam počasi in točno po predpisu. Neka uslužbenka večjega posestnika, ki se je šla v mlekarstvu in sirarstvu izobraziti v Švico, je naučila mojo gospodinjico.

Ker bi morebiti katera izmed Vigrednic, ki zdaj ob času sveže krme razpolaga z večjo množino mleka, rada pripravila sir za poznejšo porabo, pošljem uredništvu Vigredi navodilo za pripravo sira s prošnjo, da to priobči, če le mogoče že v avgustovi številki.

Za pripravo 1 kg sira je treba 12 l mleka, ki ga segrej v primerno velikem loncu približno toliko, kakor segreješ vodo, da zamesiš kruh.

Vzemi za noževu konico sirila (sirilnega praška), raztopi ga dobro v žlici mleka in vlij v mleko ter dobro premešaj. Lonec

nato pokrij in pusti stati tako dolgo, da se sesede.

Sesedeno mleko s kuhlenco prereži križem in z rokami dobro razdrobi. Nato pokrij in počakaj, da se izloči sirotka.

Ko je sirotka že sesedeno mleko pokrila, jo zelo počasi odlij in bodi previdna, da ti tudi sesedeni drobci (žmihki) ne uhajajo. Potem maso tlačí k dnu lonca in počasi ter previdno odlivaj sirotko.

Ko čutiš že zelo malo sirotke med sesedeno maso, jo predrobi in zopet počasi in previdno potiskaj k dnu, da se vse lepo sprime, sirotko pa odlij.

Sedaj pa prav previdno tlačí z ene strani proti drugi: naprej, nazaj, proti desni, proti levi, da se izloči vsa sirotka.

Zdaj predeni skoro suho maso v posodo (model), v kateri ga boš pozneje tlačila, obežila, ter jo počasi tlačí in stiskaj skupaj. Da odstraniš še sirotko, ki je morebiti še ostala v masi, še enkrat zdrobi in ponovno stlačí skupaj v krožček.

Ko si po tej strani že dobro stisnila in stlačila, obrni hlebček previdno, da se ti ne zdrobi, na drugo stran in zopet počasi in previdno tlačí in pritiskaj k dnu. Vse delaj zelo počasi in brez vsake naglice. Zato se spravi k temu delu takrat, ko imaš določen čas za to delo in ne za vsakovrstno drugo.

Sedaj postavi hlebček v posodi (modelu) postrani, zdrobi maso še enkrat ter ponovno stlačí v hlebček nazaj, da se cela masa zopet ponovno dobro sprime.

Tlačí in obdeluj krožček toliko časa, da čutiš, da je dodobra sprijet in trden. Zdaj ga obrni narobe (iztresi iz modela) na mokrino, ki jo od vseh strani lepo zagrní. Tako zaviti krožček deni nazaj v model in zelo dobro obeži.

Če si delala sir zjutraj, ga opoldne v modelu obrni in obeži na drugi strani do večera. (Sicer pa ta razdobja po tem navodilu preračunaj! N. pr. od opoldne do večera obeži na eni strani, od večera do jutra na drugi strani; ali od večera do jutra na eni strani, od jutra do poldne na drugi strani.)

Ko je bil krožček na obeh straneh dodobra obežen, ga moraš položiti v slano vodo. To napraviš v večji skledi, da leži krožček prosto na dnu in toliko, da stoji

vsaj za prst nad zgornjo ploskvo krožčka. Na 11 vode dve dobri pesti soli. V slani vodi naj stoji 6 ur na eni strani, potem ga obrni, da stoji tudi na drugi strani 6 ur.

Iz slane vode vzemi krožček in ga položi na zrak, ne na sonce, ne na vlažen kraj, ampak na suh, senčen, hladen, zračen kraj in ga obračaj, da se od vseh strani enakomerno osuši. Zelo primerno je, da ga položiš na dve leseni trščici, da ima zrak od vseh strani dostop.

Na zračnem in hladnem prostoru ga imej vsaj 14 dni, da zori. Potem ga že lahko rabiš. Hraniš ga pa lahko tudi več mesecev, celo do enega leta in je prav to posebnost tega sira, da je tem boljši, čim bolj je uležan. Zato si ga pripravi za poznejši čas, ko bo manjkalo mleka in seveda tudi mlečnih izdelkov, kar večjo zalogo!

Še besedo o modelu! Daš si lahko napraviti leseno kablico (visok škafček), ki ima dobro ped svetlobe (premera). Ta mora imeti po celem obodu zvirtane drobne luknjice, iz katerih izteka sirotka, ko tlačiš maso v modelu, obroči naj bodo trdni. Deščica, na katero položiš uteži (kamne), naj bo tolikšna, da gre dobro v odprtino in se lahko jemlje ven in polaga notri. — Velikost modela si lahko določiš sama, kakršen krožček (hlebček) sira bi rada in kolikor mleka imaš za pripravo sira na razpolago. Sosede so si tudi pomagale z lonci, ki so že kuhi odslužili; treba je loncu napraviti le luknjice v raznih višinah. Paziti pa je treba, da se ne kruši lošč!

Zdaj pa, drage Vigrednice, le hitro na delo in poročajte, kako vam bo uspelo!

DOBRE KNJIGE

Kakor vsako leto je tudi letos izdala Mohorjeva družba običajno število knjig svojim naročnikom. Vigrednice so sicer že v prvih letošnjih mesecih pridno agitirale za Mohorjeve knjige. Poznamo kraje, kjer so prav Vigrednice pobirale naročnino od hiše do hiše in v mnogih župnijah pripomogle, da se je število naročnikov pomnožilo. Vemo tudi za kraje, kjer Vigrednice niso odnehale, četudi prvič niso dobile naročnine in so se vračale v take hiše zopet in zopet ter končno uspele ter polno izvršile apostolat za dober tisk. Kljub temu pa omenimo še enkrat zadnjo izdajo Mohorjevih knjig, da opozorimo nanje iznova in

pa, da damo Vigrednicam dober svet, naj se za novi letnik Mohorjeve izdaje vsaj toliko potrudijo, kot so se doslej, če bi se več in bolj ne mogle. *Koledar za 1939* je pristni Mohorjev koledar s pratiko, letnim družbenim, svetovnim, domačim in državnim poročilom, ki smo ga že leta in leta vajeni in nam vsako leto osveži spomin za vse dogodke preteklega leta. Tudi pripovedna snov je zelo zabavna. Važna so tudi razna navodila, ki smo jih v *Koledarju* že vajeni in nam preko celega leta prav dobro služijo. — *Večernice*, Mohorjeva pripovedna knjiga, je letos posebne vrste. Je to fantastičen roman, ki nas popelje v kraljestvo tehnike. Dejanje, kakor tudi je čudovito, je tako napeto, da je treba knjigo kar v eni sapi prebrati. — *Čuda narave* pokažejo bralcem čudovite skrivnosti v naravi ob roki slik, ki jih besedilo razlaga. Ta knjiga nam odpre oči, da opazujemo naravo, kjerkoli pridemo z njo v stik. — *Molitvenik* obsega 6 svetih ur: za advent, božično dobo, postni čas, veliko noč, za prve petke in za Marijine praznike. Ker je majhen, je pripraven za žep in za torbico. — *Zgodovina slovenskega naroda* obravnava leto 1848 in dogodke okoli tega leta, ki so važni za naš narod. — *Življenje svetnikov* je prišlo že do 13. zvezka in sicer obsega važne svetnike od 27. avgusta dalje. Ti dve knjigi sta največje važnosti za domačo knjižnico slovenske hiše. — Za doplačilo je izšlo petero knjig: mladinska knjiga *Bambek*, pravljica knjiga *Čevljarček Palček*, prelepa gorenjska povest *Cvetkova Cilka*, ki je dobila banovinsko nagrado, *Zbrano delo Jože Cvelbarja*, mnogoobetajočega pesnika, ki je padel v svetovni vojni in gospodarska knjiga *Pašništvo*. Če bi morebiti še kdo hotel naročiti Mohorjeve knjige, naj piše naravnost na Mohorjevo tiskarno v Celju.

ČAS JE DENAR!

Za gospodinjstvo, zlasti pa še za pranje, pomeni danes mencanje perila samo izgubo časa in energije. Danes si lahko vse gospodinje olajšajo pranje perila ter se jim ni treba več batj tega dela. Morajo samo preudariti, koliko si prihranijo na času, trudu in denarju, če uporabljajo za pranje perila *Schichtov Radion*.

Št. 1 — Ljubka bluza iz batista je okrašena z robčki in valencien-čipkami.
(Blaga: 1.40 m — 92 cm šir.)

Št. 2. — Se bolj nežno učinkujejo robčki in čipke pri tem srčkanem modelu iz barvastega žoržeta. (Blaga: 1.40 m — 92 cm šir.)

Št. 3. — Dehteča bluza, ki jo nosiš preko bokov, iz žoržeta s cvetličnimi vzorci, ima garniturico pod vratom in na rokavih, obrobjeno z ozkimi volančki. (Blaga: 1.40 m — 92 cm šir.)

Št. 3 — Obleka iz počezno progastega motnega krepa rumenih nijans, je enostavna toda učinkovito izdelana s črno svilo. (Blaga: 2.60 m — 92 cm šir.)

Št. 4 — Postavna obleka iz sivega kina-krepa z vijoličnimi cvetličnimi motivi. (Blaga: 2.70 m — 96 cm šir.)

Do 5% Vam obrestujemo prihranke, ki jih naložite
pri nas

MISLITE NA BODOČNOST
in začnite vlagati tudi Vi.

Za vse naše obveznosti jamči z vsem
premoženjem in davčno močjo
Dravska banovina.

Hranilnica dravske banovine
LJUBLJANA

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le
Vzajemna zavarovalnica
LJUBLJANA • Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt; rente in dote v vseh možnostih: posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. *Zavarujte sebe in svoje imetje vedno pri naši domači slovenski zavarovalnici.*

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)
obrestuje hranilne vloge najugodneje.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive,
obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%

Znižali smo

obvezno porabo kuhinjskega toka

pri 3 sobnem stanovanju na
60 kwh mesečno

pri 4 do 6 sobnem stanovanju na
90 kwh mesečno

pri več kot 6 sobnem stanovanju
na 120 kwh mesečno

Pri teh porabah Vam nudimo cene
90 para za kilovatno uro

Poslužite se naše nove ugodnosti in kuhajte v po-
letni vročini z elektriko.

Če nimate štedilniške plošče Vam jo posodimo proti nizki najemnini. Poseben šte-
vec za gospodinjski tok stane le din 4.— mesečne najemnine ne glede na porabo.

Vsa podrobna pojasnila dobite v

prodajalni mestne elektrarne
Krekov trg — Magistratno poslopje.

Gospodinje in dekleta!

Na bližajoči se kongres Kristusa Kralja boste gotovo šle v narodnih nošah,

Tvrdba **F. I. GORIČAR - Ljubljana**
sv. Petra cesta 29

ima pripravljene lepe svile, v res pravih barvah, ki so za našo narodno nošo, kakor tudi vse
druge potrebščine, ki so zraven potrebne. Na željo se Vam pa tudi tam izgotovijo kompletne
obleke, ali pa če tam kupite blago, si lahko ogledate izgotovljeno blago in dobite tudi kroje za
obleko. • Tudi za druge pražnje obleke se Vam nudi najlepša izbira blaga po nizkih cenah!

V UPRAVI VIGREDI:

Mati vzgojiteljica . . . . . 16.- din

Materam . . . . . 3.- din

Kuhaj varčno in dobro . . . . . 3.- din

Praktični nasveti gospodinji . . . . . 3.- din

Predavanje social. tečaja . . . . . 10.- din

Otroka občudujejo

Prva prijateljica:

Oči ima čisto očetove!

Druga prijateljica:

Nosek pa je materin!

Tretja prijateljica:

In kako lepo bele so ple-
ničke! - Gotovo so oprane
s tistim dobrim terpentini-
novim milom Zlatorog!

Zlatorog

TERPENTINOVNO MILO

